

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛІТЕРАТУРА
ПОЛЬСЬКА ТА СВІТОВА
(інтегрований курс)

ПРОГРАМА
з профільного навчання
для **10–11 класів**
загальноосвітніх навчальних
закладів з навчанням польською мовою

Рівень стандарту

Затверджено Міністерством освіти і науки України

Львів
Видавництво “Світ”
2010

УДК 821 (438+100) 073
ББК 83.3 (4ПОЛ)+83.34/38]-9
Л64

Затверджено Міністерством освіти і науки України

Програму підготувала
Р.К. Лебедь

Л64 **Література** (інтегрований курс, польська та світова) : навчальні програми з профільного навчання для 10–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням польською мовою : рівень стандарту / упор. Р.К. Лебедь. — Львів : Світ, 2010. — 86 с.

УДК 821 (438+100) 073
ББК 83.3 (4ПОЛ)+83.34/
38]-9

© Міністерство освіти і науки України, 2010
© Лебедь Р.К., 2010
© Видавництво “Світ”, 2010

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Literatura jako szkolny przedmiot zajmuje szczególne miejsce w procesie ogólnokształcącego nauczania szkoły, jest jednym z najbogatszych źródeł moralno-estetycznych i kulturalno-historycznych wartości.

Program nauczania literatury (polskiej i powszechnej) dla szkół z polskim językiem wykładowym jest opracowany zgodnie z **Państwowymi Standardami**, które obejmują trzy linie kształcące ukazujące obowiązkowy poziom literackiego przygotowania uczniów w warunkach dwunastoletniej szkoły.

Pierwszą linią kształcącą jest **linia aksjologiczna**. Realizujemy ją w programie nauczania poprzez odpowiedni dobór utworów literatury klasycznej pisarzy polskich i światowych. Wybrane utwory polskiej i światowej literatury charakteryzują się dużymi wartościami artystycznymi, są własnością światowej i słowiańskiej kultury. Wcielamy duchowe wartości, które sprzyjają moralnemu wychowaniu oraz służą ogólnemu kulturalnemu i estetycznemu rozwojowi uczniów.

Drugą linią kształcącą jest **linia literaturoznawcza**. Konkretyzuje ona treść i strukturę nauczania w celu głębokiego doznania przez uczniów duchowej i moralno-estetycznej wartości utworów literatury pięknej. Formuje u uczniów całościowe przedstawienie rozwoju światowej i ojczystej literatury od czasów średniowiecznych do współczesności. W programie realizuje się zadanie nauki polskiej literatury w kontekście światowej literatury, czemu sprzyja uwzględnienie historycznie uwarunkowanych przedstawicieli rozwoju światowej i polskiej literatury.

Trzecią linią kształcącą jest **linia kulturologiczna**. Zabezpiecza ona przez pośrednictwo przyciągającej przy nauce programowych utworów informacji historyczno-kulturalnego i socjalno-kulturalnego charakteru, które pozwalają uczniom głębiej poznać zachodzące w literaturze zmiany, ocenić wybitne artystyczne zjawiska jako nie odosobnioną część kultury w całości.

W programie uwzględnia się znaczące miejsce dla nauki polskiej literatury z wzajemnym powiązaniem z literaturą innych narodów, co pozwoli uczniom z powodzeniem opanować ogólnoludzki sens i narodową

oryginalność poznawanych utworów. Utwory wyznaczone przez program opracowywane są także w szerokim kontekście z innymi dziedzinami sztuki — muzyką, kinem, teatrem, sztukami plastycznymi.

Cel przedmiotu — opanowanie przez uczniów ogólnoludzkich duchowych i artystycznych wartości polskiej i światowej literatury, zaciekawienie ich i zachęcenie do czytania oraz zapoznania się z najlepszymi wzorcami literackiego słowa, przyswojenie przez uczniów wiedzy o rozwoju polskiej literatury w kontekście światowego literackiego procesu od najdawniejszych czasów do współczesności, wzbogacenie i rozszerzenie czytelniczego horyzontu.

Literatura jako szkolny przedmiot pomaga uczniom w formowaniu całościowych światopoglądowych wyobrażeń i ogólnoludzkich wartości drogą włączenia przez utwór literacki do kulturowych nagromadzeń swego narodu i ludzkości, w rozszerzeniu kulturalno-poznawczych zainteresowań, w wychowaniu estetycznych wartości i potrzeb.

Główne zadania wytyczone w nauce literatury (polskiej i powszechnej):

- rozwijać u uczniów zainteresowanie do czytania i poznania utworów wybitnych pisarzy polskich i światowych, wychowywać aktywnego i świadomego czytelnika, uczyć ogólnej czytelniczej i językowej kultury, rozwijać twórcze zdolności uczniów, zwracać uwagę na kulturę polemiki, uczyć krytycznego myślenia oraz samodzielnej analizy i oceny przeczytanego utworu;
- ujawniać duchowy i artystyczny potencjał utworów polskiej i powszechnej literatury, wartości jej ogólnoludzkich upodobanych ideałów, sprzyjać temu, żeby one stawały się przykładami dla uczniów;
- uczyć literackich utworów jako sztuki słowa, uczyć pojąć ich artystyczny świat, niepowtarzalność ich indywidualnego stylu autora, zaznaczając narodową oryginalność i ogólnoludzkie znaczenie;
- formować u uczniów umiejętność analizy i interpretacji poznanych utworów, stwarzać sprzyjające psychologiczno-pedagogiczne warunki dla samodzielnych wypowiedzi uczniów w procesie pracy nad artystycznym tekstem, sprzyjać przejawieniu się osobistego stosunku ucznia do przeczytanego utworu i do samodzielnej jego oceny;

- aktywizować artystyczno-twórcze potrzeby uczniów, systematycznie realizować pracę nad rozwojem ich samodzielnej twórczej działalności, ustnej i pisemnej wypowiedzi, pomagać w ujawnieniu indywidualnych zdolności uczniów;
- uczyć aktywnego wykazania osobistego stosunku do omawianego utworu, opanowania kultury podczas prowadzenia dialogu, obcowania w kulturalnym społeczeństwie;
- przygotowywać kwalifikowanych czytelników, umiejących orientować się w różnorodnej współczesnej literaturze pięknej, wybierać książkę do czytania, samodzielnie określać jej artystyczną wartość, sprzyjać temu, żeby czytelnictwo w szkole i po jej ukończeniu stało się ich życiową koniecznością.

W klasach 10–11 polska i światowa literatura jest przedstawiona całościowo: od starożytnej do współczesnej.

Dany program zawiera nową rubrykę „Kontekst nauczania”, w której konkretny utwór proponuje się opracować w zestawieniu z innym wcześniej poznanym na lekcjach (utwory polskich i pisarzy innych krajów). Ta rubryka daje więcej możliwości w realizacji jak wewnątrz literackich tak i między literackich związków, rozszerza czytelniczy horyzont uczniów, pozwala formować u nich komparatywne umiejętności — porównuje postępy i zachowanie bohaterów, zdarzenia i okoliczności w utworach literackich różnych narodów. Oprócz tego uczniowie przyswajają wiadomości kulturologicznego charakteru, udzielając osobliwej uwagi historycznym faktom i geograficznym wiadomościom, właściwościom bytu, narodowego ustroju, opisanych w utworach. To pozwala uczniom rozszerzyć i wzbogacić swoje wiadomości o świecie i ludziach, uzyskać obraz o narodowym samo istnieniu literatur różnych narodów. Kulturologiczny aspekt tej rubryki ma większe jeszcze znaczenie w związku z tym, że poznawany materiał nauczania można rozpatrywać nie tylko w porównaniu z innymi literackimi utworami, ale i z innymi dziedzinami sztuki — muzyką, teatrem, kinem sztukami plastycznymi.

Wiadomo, że wskaźnikiem owocnej pracy nauczyciela jest zainteresowanie uczniów poznawaniem materiałem, utworem literackim, ich wypowiedzi na temat osobistego stosunku do przeczytanego utworu i ocenie jego. W związku z tym szczególną uwagę należy udzielać rozwojowi twórczej działalności i wypowiedzi uczniów w procesie opracowywania tekstu literackiego utworu. Taka praca powinna się przeprowadzać systematycznie na każdej lekcji. Ponadto w programie jest opracowana rubryka

„Rozwój twórczej działalności i wypowiedzi”, w której przewidziane są specjalne lekcje nauczania różnymi sposobami opracowywania tekstu literackiego i są określone przykładowe ich tematy. Na tych lekcjach nauczyciel ma możliwość zwrócić szczególną uwagę na formowanie już sprawdzonych w metodyce umiejętności opracowywania tekstów jak również i tych podyktowanych potrzebą czasu. Na przykład nauka umiejętności prowadzenia dialogu, czytać i komentować określony tekst, samodzielnie analizować literacki tekst w stosunku do postawionego zadania.

Istniejąca w programie zasada wariantowości umożliwia nauczycielowi w poszczególnych wypadkach wybierać utwory dla tekstowego nauczania. To dotyczy w wypadku opracowywania bajek, mitów, baśni, lirycznych wierszy, a także większych utworów polskiej i światowej literatury.

W rozdziale „Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia” są konkretyzowane wiadomości i umiejętności uczniów, przyswajane przez nich na każdym etapie nauki. Przewidziane rezultaty uwzględniają treść adnotacji do poznawanego tematu, jak i wymagania do wiadomości i umiejętności uczniów, które powinni opanować w ciągu roku szkolnego. To pozwoli nauczycielowi realnie ocenić (diagnozować) rezultaty w nauce uczniów, stale fiksować stopień ich przedłużenia w zdobywaniu wiadomości i formować umiejętności, a także prawidłowo i w należytej kolejności dozować utrudnienie zadań i kontrolować ich wypełnianie.

Zrealizowaniu zadań literackiego kształcenia i rozwoju uczniów będzie sprzyjać praca nauczyciela, podstawowa w twórczej współpracy z uczniami i stopniowym udostępnianiu im coraz większej samodzielności. To pozwoli uczniom głębiej przyswoić duchowe i moralno-estetyczne bogactwo poznawanych utworów, rozwijać ich czytelnicze umiejętności i artystyczno-twórcze zdolności.

W 10–11 klasach w programie materiał nauczania integruje się jak w 9 klasie. Na historycznej osnowie opracowany jest w formie bloków. Blokowy system pozwala uczniom obrazowo przedstawić i głębiej zrozumieć osobliwości rozwoju polskiej i światowej literatury na każdym historycznym etapie. Takie podejście sprzyja obiektywności i całościowemu opanowaniu światowego literackiego procesu, określa miejsce w nim polskiej literatury.

Wybór materiału nauczania dla programu podporządkowany jest kilku podstawowym warunkom, określającym literackie kształcenie uczniów

starszych klas: rozwojowi samodzielnego myślenia, moralnej i intelektualnej sfery osobowości.

W starszych klasach uczniowie posiadają bardziej złożone umiejętności w opracowaniu tekstów, które formują na wszystkich etapach nauki.

Wiadomości które uczeń zdobywa na lekcjach literatury w ciągu 12 lat nauki, kształtowanie pojęć, umożliwiają uczniowi poruszanie się pośród tradycji i kultury współczesnej. Literatura jest najlepszym punktem wyjścia do dyskusji o naszym stosunku do świata i o miejscu, które w tym świecie zajmujemy.

Autor

X K L A S A

(2 godziny tygodniowo — 70 godzin w ciągu roku,
czas rezerwowy — 4 godziny)

Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
1	2
<p>Wstęp Etapy rozwoju światowej i polskiej literatury (powtórzenie i uogólnienie poznanych wiadomości w klasie IX). Znaczenie polskiej literatury i jej narodowa odrębność.</p>	<p>Nazywa etapy rozwoju światowej literatury, z którymi zapoznał się w klasie IX, podkreśla znaczenie polskiej literatury i odróżnia jej właściwe cechy narodowe.</p> <p>Dokonuje syntezy literatury od średniowiecza do oświecenia, syntezy najważniejszych tematów literackich (Bóg, miłość, życie, język, śmierć, człowiek i obywatel).</p>
<p>ROMANTYZM</p> <p><i>Rozdział I</i> Romantyzm w Europie</p> <p>1. Nazwa, geneza i granice czasowe europejskiego romantyzmu.</p> <p>2. Najważniejsze hasła i pojęcia romantyzmu.</p>	<p>Objaśnia, skąd się wzięła nazwa epoki i co oznacza.</p> <p>Umiejscawia, epokę w granicach czasowych i opowiada o wydarzeniach historycznych.</p> <p>Wypowiada najważniejsze hasła romantyzmu.</p> <p>Określa najważniejsze pojęcia romantyzmu (irracjonalizm, profetyzm, mistycyzm, mesjanizm, historyzm, ludowość, indywidualizm, orientalizm, frenezja).</p>

1	2
<p>3. Preromantyzm w Niemczech.</p> <p>4. Wielcy filozofowie romantyzmu europejskiego. Poglądy filozofów na temat wolności: I. Kant — autonomia jednostki, aktywność poznawcza, etyka kategorialnego imperatywu; J.G.Fichte — filozofia czynu, kontrkultura aktem woności; G.W.F.Hegel — wolność jednostki a historyczna konieczność.</p> <p>Myśl filozoficzna G.W.Leibniza, I.Kanta, F.Schellinga.</p> <p>5. Twórcy i dzieła literackie europejskiego romantyzmu.</p>	<p>Mówi o wynalazkach technicznych (rozwój kolei, pierwsza linia telegraficzna, parowiec, rozwój fotografii, wynalezienie lampy naftowej).</p> <p>Opowiada o okresie „Burzy i naporu” w Niemczech.</p> <p>Wymienia przedstawicieli preromantyzmu i objaśnia krótko ich dokonania.</p> <p>Zna główne poglądy romantycznych filozofów</p> <p>Wypowiada się rzeczowo z uwzględnieniem informacji cytatu komentarza.</p> <p>Wie na czym polega dialektyka Hegla (teza — antyteza — synteza).</p> <p>Opowiada o autorze i jego poglądach filozoficznych — ciekawej jedności sztuki i nauki, więzi człowieka z przyrodą.</p> <p>Interpretuje wybrane poglądy.</p> <p>Notuje w różnych formach (streszczenie tekstu naukowego lub konspektu tekstu).</p> <p>Zabiera głos w dyskusji (ustnie lub pisemnie).</p> <p>Opowiada treść utworu, charakteryzuje werterowskiego bohatera, omawia problematykę utworu.</p>

1	2
<p>Pisarze niemieccy Johann Wolfgang Goethe</p> <p>„<i>Cierpienia młodego Wertera</i>”</p> <p>„<i>Faust</i>”</p> <p>„<i>Król Olszyn</i>”</p> <p>Friedrich Schiller „<i>Rękawiczka</i>”</p> <p>Pisarze angielscy James Macpherson</p> <p>„<i>Pieśni Osjana</i>”</p>	<p>Określa powieść jako biblię romantyków (wykreowała nowy typ bohatera, pewien model życia, rozpropagowała Weltschmerz jako uczucie młodego pokolenia, nakreśliła wzór romantycznej, nieszczęśliwej miłości, spowodowała modę na typ i strój werterowski).</p> <p>Określa dramat i jego cechy epickie.</p> <p>Opowiada treść i wskazuje na problematykę utworu.</p> <p>Mówi o istocie dobra i zła oraz relacji między nimi.</p> <p>Ocenia aktywność poznawczą człowieka.</p> <p>Określa faustyzm jako dążenie człowieka do poznania tajemnicy i sensu życia.</p> <p>Recytuje na pamięć część ballady.</p> <p>Maluje słownie obrazy wynikające z treści ballady.</p> <p>Opowiada o autorze jako twórcy nowoczesnego dramatu.</p> <p>Zna treść utworu, określa sens sceny końcowej oraz rolę rozbudowanego przygotowania do tej sceny.</p> <p>Wyróżnia właściwości stylistyczne i narracyjne śpiewów Osjana.</p>

1	2
<p>Walter Scott</p> <p>„<i>Waverley</i>“</p>	<p>Mówi o cudowności świata celtyckiej Północy, o obcowaniu z duchami.</p> <p>Zna treść utworu.</p> <p>Opowiada o tytułowym bohaterze, który został przedstawiony na tle wydarzeń historycznych Szkocji.</p>
<p>George Gordon Byron</p> <p>“<i>Giaur</i>”</p>	<p>Zna treść utworu i określa cechy bohatera bajronicznego.</p> <p>Wskazuje na motyw wolności, charakteryzuje postacie.</p> <p>Mówi o powieści poetyckiej, poemacie dygresyjnym.</p>
<p><i>Pisarze francuscy</i></p>	
<p>Victor Hugo</p> <p>“<i>Nędznicy</i>”</p>	<p>Opowiada o życiu i twórczości V. Hugo.</p> <p>Zna treść utworu i jego problematykę, charakteryzuje bohaterów.</p>
<p><i>Pisarze rosyjscy</i></p>	
<p>Aleksander Puszkina</p> <p>“<i>Eugeniusz Onegin</i>”</p>	<p>Opowiada treść poematu.</p> <p>Zna na pamięć fragmenty utworu.</p>
<p><i>Poeci dekabrysty</i></p>	
<p>Aleksander Bestużew</p> <p>Konrad Rylejew</p>	<p>Opowiada o twórczości poetów rosyjskich.</p>
<p>Aleksander Gribojedow</p> <p>“<i>Mądremu bieda</i>”</p>	<p>Przedstawia głównego bohatera Czackiego, który reprezentuje dekabrystowskie ideały wolności i przeciwstawia się środowisku moskiewskiej szlachty.</p>

1	2
<p>Nikołaj Gogol</p> <p>„<i>Rewizor</i>”</p> <p>Michał Lermontow</p> <p>„<i>Demon</i>”</p> <p>Pisarze ukraińscy</p> <p>Taras Szewczenko</p> <p>„<i>Dumka</i>”, „<i>Testament</i>”</p> <p>Teoretyczne wiadomości Geneza i hasła epoki romantyzmu. Ważne pojęcia dla danej epoki i ich znaczenie (irracjonalizm, profetyzm, mistycyzm, mesjanizm, historyzm, ludowość, indywidualizm, orientalizm, frenezja). Znaczenie myśli filozoficznej i główni europejscy filozofowie. Pojęcie o psychologicznym romansie, wewnętrznym monologu. Twórcy europejskiego romantyzmu i ich utwory. Bohater werteryzny i bajroniczny.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Przełom romantyczny, apologia buntu, nowa wizja świata i człowieka. Konkretyzowanie w umyśle ucznia wizerunku świata romantyków, uchwycenie głównych tendencji w literaturze, indywidualnych pomysłów twórczych, syntezy wiedzy.</p>	<p>Zna treść utworu i jego problematykę.</p> <p>Opowiada treść poematu.</p> <p>Recytuje fragmenty utworu.</p> <p>Zna utwory na pamięć.</p> <p>Mówi o treści utworów, która wyrosła z bogatych tradycji narodowego folkloru.</p> <p>Prace twórcze</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Scharakteryzuj bohatera werterowskiego i bajronicznego — porównaj. 2. W co zwątpił Faust i czym jest motyw faustowski?

1	2
<p><i>Rozdział II</i> Twórcy polskiego romantyzmu</p> <p>1. Początek epoki i wydarzenia historyczne w Polsce.</p> <p>2. Adam Mickiewicz Fakty z biografii poety i ich wpływ na jego twórczość.</p> <p>„<i>Oda do młodości</i>”</p> <p>„<i>Ballady i romanse</i>” “<i>Romantyczność</i>”</p> <p>“<i>Lilije</i>”, <i>Świtez</i>”</p>	<p>Wymienia utwory, które zapoczątkowały epokę romantyzmu w Polsce (K. Brodziński „<i>O klasycyzmie i romantyczności</i>”, A. Mickiewicz „<i>Ballady i romanse</i>”).</p> <p>Opowiada o wydarzeniach historycznych w Polsce.</p> <p>Zna biografię A. Mickiewicza.</p> <p>Umie na pamięć wiersz i zna jego przesłanie.</p> <p>Konstruuje dłuższą wypowiedź według planu.</p> <p>Dokonuje częściowej syntezy wiadomości.</p> <p>Formułuje argumenty w sporze klasyków z romantykami o język literatury.</p> <p>Charakteryzuje Karusię jako bohaterkę romantyczną.</p> <p>Wyjaśnia podwójny sens słowa „widzę”.</p> <p>Przedstawia racje antagonistów.</p> <p>Redaguje wypowiedź interpretacyjną i porównawczą.</p> <p>Wymienia cechy gatunkowe ballady.</p>

1	2
<p><i>“Dziady”</i> cz. II</p>	<p>Analizuje wybrane ballady pod kątem realizmu i fantastyki, przejawów ludowości, sposobów tworzenia nastroju, obrazu natury, typów bohaterów i ich przeżyć.</p> <p>Określa relacje między światem żywych i umarłych.</p> <p>Opisuje scenerię i klimat spotkań z duchami.</p> <p>Wyjaśnia sens przesłań moralnych, komentuje ich aktualność.</p>
<p><i>“Dziady”</i> cz. IV</p>	<p>Opisuje przeżycia bohatera.</p> <p>Nazywa różnorodne stany emocjonalne Gustawa wobec ukochanej.</p> <p>Wykrywa podobieństwa i różnice w kreacji postaci z bohaterem bajronicznym i werterowskim.</p> <p>Wyszukuje nawiązania w różnych tekstach kultury do modelu idealnej miłości.</p>
<p><i>“Dziady”</i> cz. III</p>	<p>Dokonuje ukierunkowanego przeglądu dramatu.</p> <p>Opisuje sytuację i portret psychologiczny bohatera.</p> <p>Wyjaśnia sens snu i przemiany bohatera.</p> <p>Bada kontekst biograficzny i historyczny utworu.</p>

1	2
	<p>Odczytuje sceny dosłowne i metaforyczne.</p> <p>Odnajduje nawiązania do Biblii i wyjaśnia ich funkcję.</p> <p>Wskazuje na synkretyzm gatunkowy w scenie I.</p> <p>Analizuje monolog liryczny.</p> <p>Dostrzega językowy wyraz zmiennych emocji Konrada.</p> <p>Korzysta z różnych źródeł w celu objaśnienia symboliki, liczb, niedomówień.</p> <p>Wyjaśnia pojęcie mesjanizmu.</p> <p>Rozwija martyrologiczną koncepcję historii Polski.</p> <p>Przypomina znaczenie terminów: profetyzm, mesjanizm, stylizacja biblijna.</p> <p>Formułuje sądy poparte cytatami.</p> <p>Tworzy wypowiedź argumentacyjną inspirowaną słowami Wysockiego.</p> <p>Przywołuje poznane utwory prezentujące dwa oblicza polskiego społeczeństwa.</p> <p>Dokonuje eksplikacji tekstu „<i>Sen Senatora</i>” dostrzegając elementy groteski.</p>

1	2
<p>„Sonety krymskie” „Stępy akemańskie” „Burza” „Bakczysaraj” „Czatyrdach”</p> <p>„Konrad Wallenrod”</p>	<p>Analizuje mechanizm władzy metodą mataplanu.</p> <p>Samodzielnie interpretuje „Ustęp” rozwijając temat: człowiek pod władzą despotyzmu.</p> <p>Zna jeden sonet na pamięć.</p> <p>Opisuje krajobrazy uwiecznione w wierszach.</p> <p>Przeprowadza funkcjonalną analizę środków artystycznych.</p> <p>Dokonuje syntezy pod kątem kreacji podmiotu lirycznego i bohatera.</p> <p>Samodzielnie interpretuje sonet.</p> <p>Zna cechy gatunkowe sonetu.</p> <p>Analizuje środki wyrazu w utworze literackim i dziele plastycznym.</p> <p>Zna pojęcia: sonet, hiperbolizacja, personifikacja, orientalizm.</p> <p>Wskazuje na dramatyzm losów postaci, tragizm życiowych wyborów, konflikt racji w sumieniu bohatera.</p> <p>Podkreśla rolę Halbana w misji Konrada.</p> <p>Wykrywa funkcję motta, ballady.</p> <p>Przedstawia etapy biografii bohatera, przyczyny i przejawy przemiany wewnętrznej.</p>

1	2
<p>„Pan Tadeusz”</p>	<p>Wykrywa symboliczność, umowność biografii.</p> <p>Przedstawia swoiste nietypowe cechy Soplicy jako bohatera romantycznego.</p> <p>Zna pojęcie eksploacji i metamorfozy.</p> <p>Analizuje scenę śmierci, dostrzegając sakralizację i hiperbolizację.</p> <p>Samodzielnie interpretuje fragment tekstu, np. wybrany opis natury.</p> <p>Dostrzega związek między problematyką tekstu a sytuacją historyczną Polski.</p> <p>Dyskutuje na temat makiawelizmu w życiu politycznym Polaków w różnych czasach historycznych.</p> <p>Formułuje tematy i problemy do omówienia (geneza w świetle inwokacji, epilogu; współczesność i przeszłość; realizm i idealizacja; tradycja narodowa podstawą bytu; idealizujący portret szlachty; obrazy natury wzmocnieniem arkadyjskiej wizji świata; optymistyczna wersja historii).</p> <p>Przygotowuje prezentację zagadnień.</p> <p>Syntezuje wiedzę.</p> <p>Prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktów ze sztuką.</p> <p>Korzysta z literatury źródłowej, samodzielnie wyszukuje informacji.</p>

1	2
<p>Liryki lozańskie <i>„Nad wodą wielką i czystą”</i> <i>„Połaty się lzy”</i></p> <p><i>„Księgi narodu polskiego i pielgrzymstwa polskiego”</i> (proza biblijna)</p> <p>Juliusz Słowacki Liryka</p> <p><i>„Testament mój”</i> <i>„Rozłączenie”</i> <i>„Rzym”</i> <i>„Anioł ognisty”</i></p>	<p>Interpretuje obraz natury w utworze jako metaforę życia i pracy.</p> <p>Analizuje formę wiersza , eliptyczność, kunsztowność.</p> <p>Wypowiada się na temat refleksji nad życiem i losem, miejsca człowieka w świecie, stanu ducha, wiersza-płaczu i autobiografizmu liryków.</p> <p>Opowiada o stylizacji biblijnej w utworze i mesjanizmie.</p> <p>Praca twórcza</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Moda romantyczna jako przejaw manifestowania indywidualności. 2. Podwójny wymiar podróży: wycieczka przez egzotyczne tereny, zgłębianie obszarów psychiki podróżnika (na podstawie <i>„Sonetów krymskich”</i>. <p>Zna biografię poety.</p> <p>Nazywa właściwości liryki Słowackiego; nowe sposoby budowania i funkcjonalności pejzaży.</p> <p>Mówi o atmosferze smutku i osamotnienia bohatera wierszy genetyjskich; wykreowaniu nowego typu bohatera (profety, wieszczka), rozdartego między światem ducha i materii.</p> <p>Analizuje i interpretuje tekst, dostrzegając patos, liryzm, środki stylistyczne służące funkcji retorycznej.</p>

1	2
<p>„<i>Oda do wolności</i>”</p>	<p>Nadaje tytuł obrazowi cytatem z monologu, uzasadnia wybór.</p> <p>Bada związek utworu literackiego z historią Polski.</p> <p>Wykrywa elementy tradycji literackiej.</p> <p>Wskazuje wykładniki funkcji impresywnej.</p> <p>Streszcza akt III dramatu.</p> <p>Ocenia bohatera.</p> <p>Redaguje wypowiedź: Droga Kordiana do samopoznania.</p> <p>Interpretuje wybraną scenę np. Kordian przed sypialnią cara lub w szpitalu wariatów.</p> <p>Rzeczowo uczestniczy w dyskusji: Kordian — bohater?, szaleniec?, efekciarz?</p>
<p>„<i>Beniowski</i>”</p>	<p>Wyróżnia dwa ciągi tematyczne w utworze: epicki, opowiadający o przygodach tytułowego bohatera i dygresyjny, mający charakter aluzji i dygresji na różne tematy.</p> <p>Określa gatunkowe właściwości poematu dygresyjnego.</p> <p>Wie, co to jest ironia autorska, jej istota, typy, funkcja.</p> <p>Mówi o ariostyzmie utworu.</p>

1	2
<p>Zygmunt Krasiński</p> <p><i>„Nie – Boska komedia”</i></p>	<p>Opowiada o sposobach kreowania głównego bohatera; stosunku autora do źródeł historycznych.</p> <p>Wyszukuje fragmenty utworu mówiące o odmienności J. Słowackiego i jego nowym programie poetyckim (odmiennym od Mickiewiczowskiego).</p> <p>Praca twórcza</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dokonaj oceny Kordiana w aspekcie moralnym, psychicznym i politycznym. 2. Udowodnij, że „Beniowski” jest poematem dygresyjnym. <p>Zna biografię Zygmunta Krasińskiego.</p> <p>Opowiada treść utworu, wie, że składa się z dwóch części:</p> <p>I — dramat rodzinny, II — dramat społeczny.</p> <p>Formuluje argumenty i kontrargumenty na podstawie tekstu.</p> <p>Opisuje obóz rewolucjonistów w konwencji reportażu.</p> <p>Posługuje się frazeologizmami: daniejskie sceny, okopy św. Trójcy,</p> <p>Stawia hipotezy interpretacyjne dotyczące tytułu, ostatniej sceny.</p> <p>Prezentuje własne opinie na temat weryfikacji koncepcji dziejów Z. Krasińskiego przez historię XX wieku.</p>

1	2
<p>„<i>Psalm wiary</i>”</p> <p>Aleksander Fredro</p> <p>„<i>Śluby panięskie, czyli magnetyzm serca</i>”</p> <p>Cyprian Kamil Norwid Liryka</p> <p>„<i>Coś ty Atenom zrobił Sokratesie</i>”</p> <p>„<i>Fortepian Szopena</i>”</p>	<p>Analizuje i interpretuje fragment „<i>Psalmu wiary</i>”.</p> <p>Porównuje myśl historiozoficzną w „<i>Psalmie wiary</i>” i „<i>Nie – Boskiej komedii</i>”.</p> <p>Porównuje kreacje postaci.</p> <p>Wskazuje charakterystyczne cechy miłości sentymentalnej, romantycznej i fredrowskiej w formie monologów lub dialogów o fikcyjnych imionach.</p> <p>Tłumaczy pojęcia: komedia charakterów, intryga, komizm, magnetyzm serc (mesmeryzm).</p> <p>Charakteryzuje bohaterów i ocenia ich.</p> <p>Zna biografię poety.</p> <p>Analizuje kompozycję utworu w kontekście treści.</p> <p>Formułuje hipotezy dotyczące interpretacji przemilczenia i je weryfikuje.</p> <p>Popiera tezę C. Norwida własnymi argumentami.</p> <p>Bada na podstawie źródeł kontekst biograficzny utworu.</p> <p>Parafrazuje fragment tekstu (zwrotka 1–6).</p> <p>Wskazuje na nawiązanie do antyku greckiego, biblijnego, kultury narodowej.</p>

1	2
<p>„<i>W Weronie</i>”</p> <p>„<i>Bema pamięci żałobny rapsod</i>”</p>	<p>Słucha wykładu interpretacyjnego z notowaniem (zwrotka 7).</p> <p>Dowodzi reportażowego charakteru fragmentu — obrazowanie, język (zwrotki 8–9).</p> <p>Przypomina terminy: anafora, pytanie retoryczne, profetyzm, parabola, aluzja literacka.</p> <p>Samodzielnie interpretuje wiersz.</p> <p>Określa funkcję nawiązań do tradycji szekspirowskiej.</p> <p>Wskazuje cechy poetyki C. K. Norwida.</p> <p>Wypowiada się o utworze jako o arcydziele poezji, olśniewającym bogactwem związków obrazowo-nastrojowych, lapidarnością i celnością słowa.</p> <p>Opowiada treść utworu zwracając uwagę na archaizację pogrzebu i jej sens oraz na główną postać będącą symbolem rycerskiego bohaterstwa.</p>
<p>Ukraińska szkoła poetów Józef Bogdan Zaleski „<i>Dumka Mazepy</i>”</p> <p>Seweryn Goszczyński „<i>Zamek kaniowski</i>”</p>	<p>Wyszukuje w utworze fragmentów przedstawiających ukraiński folklor i pejzaż oraz motywy zaczerpnięte z historii Kozaków.</p> <p>Zna treść powieści poetyckiej stworzonej na motywach z powstania ludu ukraińskiego w 1768 r. (tzw. koliszczyny).</p> <p>Mówi o literaturze wybitnie ludowej, jej duchowości.</p>

1	2
<p>Antoni Malczewski „<i>Maria</i>”</p>	<p>Opowiada o motywie Kozaka jako wolnego syna stepów.</p> <p>Określa step ukraiński jako księgę historii oraz cmentarzysko, na którym nieustannie odradza się człowiek i natura.</p> <p>Mówi o nastroju w utworze i atmosferze bezbrzeżnego smutku i rozpacz.</p>
<p>Romantyczni poeci krajowi</p>	
<p>Wincenty Pol „<i>Pieśń o ziemi naszej</i>”</p>	<p>Zna utwór na pamięć.</p> <p>Wyróżnia w wierszu jego melodyjność, ukazuje patriotyzm i przywiązanie do ojczyzny.</p>
<p>Władysław Syrokomla (Ludwik Kondratowicz) „<i>Lalka</i>” (gawęda dziecinna)</p>	<p>Opowiada treść wiersza.</p> <p>Przedstawia problematykę utworu oraz analizuje język utworu.</p>
<p>Teofil Lenartowicz „<i>Złoty kubek</i>”</p>	<p>Obrazuje epizody z życia ludu wiejskiego.</p> <p>Podkreśla znaczenie liryki wiejskiej.</p>
<p><u>Powieściopisarze okresu romantyzmu</u> Józef Ignacy Kraszewski „<i>Ułana</i>”</p>	<p>Analizuje treść wiersza, wyszukuje motywy pieśni ludowej.</p>
	<p>Zna biografię J.I. Kraszewskiego i wymienia nazwiska innych powieściopisarzy okresu romantyzmu.</p> <p>Opowiada treść utworu, analizuje ją pod względem poruszanego problemu w utworze.</p>

1	2
<p>Wiadomości teoretyczne Historyczne źródła romantyzmu. Nowi bohaterowie i nowy model obywatelskiej postawy. Założenia filozoficzne romantyzmu w Polsce. Główne tematy i motywy twórczości romantyków. Gatunki literackie wprowadzone przez pisarzy romantycznych. Kreacja poezji, poety w polskiej literaturze romantycznej. Dramat romantyczny</p> <p>Kontekst opracowania tematu Przybliżenie literackiej epoki romantyzmu; światopoglądu, postawy i dziedzictwa romantycznego. Omówienie utworów klasyków, które odkryły prawdy o człowieku i świecie na tyle uniwersalne, że przystają one do każdego niemal współczesnego światopoglądu.</p>	<p>Charakteryzuje bohaterów i ich ocenia.</p> <p>Prace twórcze 1. Jak widziano w romantyzmie rolę poezji i poety? 2. Dobro i zło w III cz. „<i>Dziadów</i>” Adama Mickiewicza. 3. „A kiedy trzeba, na śmierć idą po kolei, jak kamienie na szaniec”. (J. Słowacki „<i>Testament mój</i>”). Romantyczna wizja ofiary.</p>
<p>POZYTYWIZM</p> <p><i>Rozdział III</i></p> <p>Nowy światopogląd filozoficzny i społeczny</p> <p>Wiek pary i elektryczności — wynalazki jako przejaw zmian cywilizacyjnych.</p>	<p>Charakteryzuje przemiany cywilizacyjne i społeczne, wykorzystuje wiadomości z historii.</p>

1	2
<p>Rozwój nauk filozoficznych i społecznych. Filozofia pozytywna A. Comte'a. Składniki nowego światopoglądu. Przełom antyromantyczny.</p> <p>Wiadomości teoretyczne Poznaje myśli filozoficzne pozytywistów europejskich, wymienia wynalazki i mówi o zmianach cywilizacyjnych, porównuje i zestawia europejski romantyzm z pozytywizmem. Zapoznaje się z nowymi pojęciami: scjentyzm, ewolucjonizm, organicyzm, agnostycyzm, utylitaryzm, empiryzm.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Co było powodem narodzenia się nowej epoki i jej nowe prądy filozoficzne oraz warunki społeczne.</p>	<p>Aktywnie slucha wykładu.</p> <p>Analizuje definicje nowych kierunków i teorii.</p> <p>Porównuje światopogląd romantyczny i pozytywistyczny, tworząc pary cech przeciwstawnych.</p> <p>Określa pojęcia: scjentyzm, ewolucjonizm, organicyzm, agnostycyzm, utylitaryzm, empiryzm.</p>
<p><i>Rozdział IV</i> Światowa literatura pozytywizmu</p> <p>Honoriusz Balzak <i>„Ojciec Goriot”</i></p> <p>Funkcja opisu pensjonatu, reguły życia mikrospołeczności, charakterystyka bohaterów. Studium osobowości. Dramat ojca. Goriot sprawcą i ofiarą swych czynów. Kariera Rastignaca, ewolucja wewnętrzna postaci.</p>	<p>Zna biografię pisarza.</p> <p>Analizuje opis pensjonatu i jego mieszkańców.</p> <p>Charakteryzuje bohaterów.</p> <p>Objaśnia uniwersalność postaci i ich losów.</p>

1	2
<p>Wartości etyczne i moralne a kult pieniądza i awansu społecznego. Obraz Paryża jako miasta bogactw, pokus, rozwiążności. Miejsce utworu w cyklu „<i>Komedia ludzka</i>”.</p> <p>Fryderyk Stendhal „<i>Czerwone i czarne</i>” Powieść psychologiczna; wewnętrzna walka bohatera i jego przeobrażenia. Kobiece obrazy w powieści. Osobliwości poetyki i stylu utworu.</p> <p>Antoni Czechow „<i>Po powrocie z teatru</i>” Paradoksy miłości; namiętność i powściągliwość, bliskość i dystans. Idealizacja miłości.</p> <p>Fiodor Dostojewski „<i>Zbrodnia i kara</i>” Geneza powieści w świetle biografii F. Dostojewskiego. Przyczyny zabicia lichwiarki i skutki dla sprawcy.</p>	<p>Analizuje sytuację między ojcem i córkami w kategoriach walki między dobrem i złem, młodością i starością.</p> <p>Dyskutuje na temat różnych aspektów kariery w XIX wieku i dziś.</p> <p>Samodzielnie rozwija pisemne zagadnienie: Iluzja i deziluzja w życiu bohaterów H. Balzaka.</p> <p>Analizuje narrację w fragmencie opisywym.</p> <p>Objaśnia symbolikę kolorów umieszczoną w tytule.</p> <p>Wyszukuje główny wątek utworu i charakteryzuje bohatera.</p> <p>Ocenia postępowanie bohatera, jego życiowe motto.</p> <p>Komentuje i opowiada treść utworu.</p> <p>Układa plan wydarzeń, według którego pisze streszczenie.</p> <p>Opowiada o studium pisarza nad uniwersalną naturą i psychiką młodego człowieka.</p> <p>Komentuje wiarygodność przemiany bohatera.</p> <p>Wyjaśnia cechy powieści psychologicznej.</p>

1	2
<p>„Zbrodnia” i „kara” w powieści. Konflikt racji postaw między Raskolnikowem i Sonią. Rola kobiet w życiu bohatera. Schemat powieści kryminalno-sensacyjnej a problematyka psychologiczna. Zło w człowieku — część osobowości czy choroba duszy.</p> <p>Zło w świecie. Dramatyczna wizja człowieka jako istoty między dobrem i złem. Polifonizm powieści.</p> <p>Gustaw Flaubert</p> <p>„<i>Pani Bovary</i>”</p> <p>Edukacja sentymentalna Emmy. Poezja marzeń a proza życia.</p>	<p>Wykrywa związki teorii Raskolnikowa z filozofią F.W. Nietzschego.</p> <p>Pracuje z tekstem w celu sformułowania racji bohatera.</p> <p>Analizuje metaforyczny sens tytułu.</p> <p>Przeprowadza wywiad z psychologiem lub etykiem na temat osobowości Raskolnikowa.</p> <p>Wyjaśnia racjonalistyczne źródła zła.</p> <p>Opisuje „piekielną” przestrzeń Petersburga.</p> <p>Wykrywa ideę powieści.</p> <p>Odnajduje dyskusje między racjami w dialogach bohaterów i monologach.</p> <p>Dokonuje przeglądu i komentarzy dotyczących powieści i ocenia ich trafność.</p> <p>Określa kompozycję powieści, w której zdarzenia, fakty, wypowiedzi stanowią same w sobie komentarz.</p> <p>Charakteryzuje główną bohaterkę powieści Emmę Bovary.</p> <p>Wie, co oznacza termin bovaryzm.</p> <p>Określa stosunek pisarza do stworzonej przez siebie postaci.</p>

1	2
<p>Lew Tolstoj <i>„Anna Karenina”</i> (fragmenty)</p> <p>Miłość niszcząca. Szczęście — spełnienie pragnień? Wyobrażenia a rzeczywistość w związku Anny z Wrońskim.</p> <p>Emil Zola <i>„Germinal”</i> (fragmenty)</p> <p>Cechy naturalizmu jako prądu literackiego. Europejskie wzory naturalizmu G. Flauberta, E. Zola. Charakterystyka środowiska proletariackiego i burżuazji. Strajk jako symboliczna wizja lepszej przyszłości, którą trzeba stworzyć drogą rewolucji proletariackiej.</p> <p>Wiadomości teoretyczne Pojęcie realizmu pisarzy epoki pozytywizmu. Twórcy nowoczesnej powieści realistycznej w zachodniej Europie. Realizm w prozie rosyjskiej. Naturalizm w twórczości E. Zoli. Pojęcia: bowaryzm, bohater realistyczny, realizm szczegółu, scjentyzm, utylitaryzm, praktycyzm.</p>	<p>Charakteryzuje główną bohaterkę Annę.</p> <p>Formuluje hipotezy, dlaczego miłość niszcząca jest częstym ujęciem tego uczucia.</p> <p>Ukazuje wewnętrzną walkę Anny — konieczność wyboru między byciem matką a kochanką, macierzyństwem a kobiecością (swoje wypowiedzi poprzedza fragmentami utworu).</p> <p>Wymienia wyznaczniki prądu naturalistycznego.</p> <p>Rozpoznaje elementy naturalizmu w czytany tekście.</p> <p>Tłumaczy tytuł utworu.</p> <p>Wyróżnia wątki powieści.</p> <p>Charakteryzuje Stefana Lautiera i ocenia jego postępowanie.</p> <p>Praca twórcza</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uzasadnij, co to jest bowaryzm i jakiej powieści zawdzięczamy ten termin? 2. Oceń postępowanie głównego bohatera <i>„Zbrodni i kary”</i>. 3. Mój stosunek do tytułowej bohaterki Anny Kareniny — oceń jej postępek...

1	2
<p>Topos miłości ojcowskiej w literaturze realizmu.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Przybliżenie wielkich osobowości Prozy realistycznej. Najważniejsze Powieści europejskiego realizmu i ich znaczenie w powszechnej literaturze.</p>	
<p><i>Rozdział V</i> Wartości i postawy w programie polskiego pozytywizmu</p> <p>Warunki kształtowania się programu polskiego pozytywizmu — rola Szkoły Głównej. Młodzi pozytywiści. Hasła programowe. Wzorce osobowe w polskiej rzeczywistości popowstaniowej.</p> <p><u>Publicystyka</u></p> <p>Bolesław Prus <i>„Szkic programu w warunkach obecnego rozwoju społeczeństwa”</i></p> <p>Aleksander Świętochowski <i>„My i wy”</i></p> <p>Społeczeństwo jako organizm — egzemplikacja hasła pracy organicznej. Pomyślność jednostki, harmonia działań, użyteczność — warunki rozwoju społecznego. Pozytywiści a romantycy. Atak „młodych”, zarzuty „starych” wobec pozytywistów i ich odpowiedź.</p>	<p>Aktywnie słucha wykładu.</p> <p>Pracuje z podręcznikiem.</p> <p>Odnajduje postawy i wartości pozytywistyczne u bohaterów lektur z poprzednich klas.</p> <p>Określa pojęcia: praca u podstaw, praca organiczna, tolerancja, liberalizm, demokracizm, emancypacja.</p> <p>Interpretuje hasło pracy organicznej, odwołując się do przykładu z artykułu.</p> <p>Zabiera głos w dyskusji na temat aktualności postulatów.</p> <p>Formułuje argumenty i kontrargumenty stron sporu.</p> <p>Polemizuje z tezami A. Świętochowskiego lub je potwierdza.</p>

1	2
<p>Konfrontacja konfliktu ze sporem romantyków z klasykami.</p> <p>Program literacki polskiego pozytywizmu</p> <p><u>Rola prasy</u></p> <p>Nowe gatunki: felieton, kronika, list z podróży. Język ezopowy. Postulat społecznej użyteczności, zwrot ku prozie.</p> <p>P. Chmielowski <i>„Utylitaryzm w literaturze”</i></p> <p>F. Krupiński <i>„Romantyzm i jego skutki”</i></p> <p>Użyteczność literatów. Tendencja w literaturze. Krytyka poezji romantycznej, powrót argumentacji racjonalistycznej. Odrzucenie mesjanistycznej oceny przeszłości narodowej.</p> <p><u>Nowe gatunki — felieton</u></p> <p>B. Prus <i>„Bez tytułu”</i> (fragment kroniki)</p> <p>W. Pisarska <i>„Zanim zaczniesz pisać”</i></p> <p>Felietonistyka B. Prusa. Kpina z cech narodowych — malkontentstwa, zawiści.</p>	<p>Przedstawia wiadomości o felietonach B. Prusa lub listach z podróży H. Sienkiewicza na podstawie samodzielnej lektury.</p> <p>Notuje w różnych formach.</p> <p>Określa swoje stanowisko wobec obowiązków artysty i jego dzieła.</p> <p>Zabiera głos w dyskusji (za lub przeciw) na temat sztuki społecznie użytecznej.</p> <p>Analizuje wpływ mesjanizmu na świadomość Polaków dawniej i dziś.</p> <p>Przypomina pojęcia: felieton, kronika.</p>

1	2
<p>Formy pracy dziennikarskiej. Odróżnienie faktów od opinii. Felietony uczniów na temat postaw, cech młodego pokolenia. Ocena prac.</p> <p>Wartości teoretyczne Znaczenie publicystyki w formowaniu nowych postaw pozytywistycznych. Porównywanie i zestawienie dwóch epok romantyzmu i pozytywizmu. Felieton, reportaż, rola prasy w szerzeniu haseł nowej epoki.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Rozwój polskiej publicystyki w epoce pozytywizmu; jej różnorodność tematyki i form nowoczesnego reportażu i felietonu.</p>	<p>Charakteryzuje postawy bohaterów felietonu.</p> <p>Analizuje tematykę, styl, język.</p> <p>Wykrywa cechy felietonu.</p> <p>Redaguje felieton.</p>
<p><i>Rozdział VI</i> Nowela pozytywistyczna</p> <p>Nowela właściwa, nowela-opowiadanie. Tematyka nowel: niedola dziecka wiejskiego i biedoty miejskiej, potrzeba scjentyzmu, pracy u podstaw, nierówność społeczna, problem żydowski. Portrety bohaterów — kontrast, idealizacja. Heroizm powstańców, apoteoza czynu. Wizja przyszłości. Interpretacja tytułu.</p> <p>Eliza Orzeszkowa „<i>Gloria victis</i>”</p> <p>Uniwersalność przesłań. Osiągnięcia w zakresie konstrukcji narracji.</p>	<p>Przypomina treść nowel poznanych w poprzednich klasach.</p> <p>Charakteryzuje bohatera wcielając się w jego rolę.</p> <p>Objaśnia funkcję dialogu (historią) a wiatrem (naturą).</p> <p>Odczytuje intencje autorki.</p>

1	2
<p>Maria Konopnicka „<i>Mendel Gdański</i>”</p> <p>Tematyka żydowska w literaturze. Psychologiczny portret Mendla. Stosunek Polaków do Żydów. Idea utworu.</p> <p>„<i>Miłosierdzie gminy</i>”</p> <p>Chwalebne cele a rzeczywiste cele działań mieszkańców. Teoria w mowie radcy a praktyka licytacji. Tragizm losu głównego bohatera. Funkcja stylizacji Kunzla na Chrystusa.</p> <p>Bolesław Prus „<i>Kamizelka</i>”</p> <p>Obraz uczucia małżonków — kłamstwo w imię miłości, oszukiwanie chorego. Pesymistyczny obraz świata i nadzieja w finale noweli.</p>	<p>Wskazuje wyróżniki stylu i języka (patos, emocjonalność, liryzm, nastrojowość, poetyckość).</p> <p>Analizuje sposób budowania portretu literackiego.</p> <p>Porównuje umysłowość i mentalność Mendla i zegarmistrza.</p> <p>Odnajduje elementy języka ezopowego w opisie powstania.</p> <p>Wykrywa związek noweli z programem pozytywistycznym.</p> <p>Objaśnia pojęcia: peryfrazą, ksenofobia, aluzja, język ezopowy.</p> <p>Charakteryzuje bohaterów w świetle wypowiedzi.</p> <p>Wykrywa elementy stylizacji.</p> <p>Samodzielnie interpretuje finał i tytuł.</p> <p>Stawia hipotezę dotyczącą miejsca akcji.</p> <p>Uczestniczy w dyskusji: Czy kłamstwo może być wartością?</p> <p>Broni swego stanowiska, rzeczowo argumentuje.</p> <p>Przywołuje inne znane nowele zbudowane według „teorii sokoła”.</p>

1	2
<p>Klasyczna konstrukcja noweli — „teoria sokoła”.</p> <p>Henryk Sienkiewicz „<i>Szkice węglem</i>”</p> <p>Tragiczne losy rodziny. Negatywne zjawiska w życiu społecznym. Pesymizm, czarny obraz rzeczywistości. Indywidualizacja postaci. Tragizm i komizm. Odmiana opowiadania: luźna kompozycja, dygresja i epizody.</p> <p>Wiadomości teoretyczne Nowela właściwa, nowela-opowiadanie. Problem bohatera z ludu. Pojęcia: ksenofobia, aluzja, język ezopowy. Stylizacja, język i kompozycja noweli.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Osiągnięcia nowelistyki pozytywistycznej.</p>	<p>Streszcza główny wątek.</p> <p>Interpretuje losy postaci w kontekście historycznym utworu.</p> <p>Wykrywa różne sposoby indywidualizacji postaci, elementy karykatury.</p> <p>Prace twórcze 1. W jaki sposób pisarze pozytywistyczni wołają o walkę z nędzą i nieszczęściem? 2. Problem żydowski i równouprawnienie mniejszości narodowej.</p>
<p><i>Rozdział VII</i> Pozytywizm — epoka powieści</p> <p>Eliza Orzeszkowa „<i>Nad Niemnem</i>”</p> <p>Dwa plany czasowe. Dwór i zaścianek. Praca miernikiem wartości człowieka. Nauka przeszłości — funkcja dwóch mogił. Konflikty rodzinne (mąż — żona, rodzice — dzieci).</p>	<p>Wykrywa związki między powieścią E. Orzeszkowej a epopcją A. Mickiewicza.</p> <p>Komentuje anachronizm wizji świata.</p> <p>Analizuje opisy dwóch mogił (symbolika, rola natury).</p>

1	2
<p>Realizm powieści. Ocena romantycznej przeszłości: ośmieszenie schematów postaw (Emilia, Zygmunt), idealizacja powstania 1963 roku. Pozytywna i społeczna rola megaliansu. Pogłębienie demokratyzmu i kultury pracy jako źródła zdobyczy cywilizacji. Powieść a film.</p> <p>Henryk Sienkiewicz „<i>Potop</i>”</p> <p>Geneza i tendencja utworu. Postawa różnych warstw społeczeństwa wobec najazdu szwedzkiego a układ zdarzeń. Ocena przyczyn klęski Rzeczypospolitej. Rekonstrukcja historii czy optymistyczny narodowy mit? Ocena sarmatyzmu. Sposoby kreowania bohaterów. Andrzej Kmicic jako wzór osobowy Polaka. Onufry Zagłoba jako synteza cech polskiej szlachty. Wpływy schematów literackich na kształt postaci.</p>	<p>Pracuje z tekstem, wykrywając racje bohaterów i analizując ich językowe portrety.</p> <p>Rozpoznaje sposoby mówienia o powstaniu (przemilczenia, aluzje, peryfrazy).</p> <p>Wykrywa tezy autorki, dowodzi je odwołując się do tekstu.</p> <p>Wyraża swoją opinię o adaptacji filmowej.</p> <p>Wyjaśnia sens końcowej wypowiedzi Zagłoby w kontekście tendencji „Trylogii”.</p> <p>Pracuje z tekstem w grupach w celu scharakteryzowania bohatera zbiorowego.</p> <p>Korzysta z literatury fachowej badając Sienkiewiczowską wizję historii.</p> <p>Wskazuje pozytywne i negatywne aspekty sarmatyzmu.</p> <p>Porównuje postacie Kmicica, Soplicy, wskazując cechy wspólne i różne.</p> <p>Wykrywa elementy baśniowe, homeryckie, romansowe, z eposu rycerskiego w konstrukcji postaci.</p> <p>Wyszukuje porównania homeryckie i inne środki artystyczne.</p>

1	2
<p><u>Filmowe wersje powieści historycznych Henryka Sienkiewicza</u></p> <p>„<i>Ogniem i mieczem</i>” W reż. J. Hoffmana</p> <p>„<i>Quo vadis</i>” W reż. J. Kawalerowicza</p> <p>Ocena adaptacji filmowych (udana — nieudana). Problemy związane z adaptacją powieści historycznych. Podobieństwa literackiej, malarskiej i filmowej wizji.</p> <p>Bolesław Prus „<i>Faraon</i>”</p> <p>Akcja powieści w starożytnym Egipcie. Powieść historiozoficznie — polityczna. Uniwersalne wartości łączące dawne cywilizacje ze współczesną.</p> <p>Bolesław Prus „<i>Lalka</i>”</p> <p>Opinie uczniów o powieści. Tematy i problemy w utworze. Portret Izabeli: cechy indywidualne i typowe dla arystokratki. Portret Wokulskiego: biografia, analiza złożonej osobowości, rola miłości, blaski i cienie kariery. Trzy pokolenia idealistów. Obraz środowisk społecznych, ich reprezentanci. Cechy powieści realistycznej.</p>	<p>Wyraża swój sąd na temat filmów.</p> <p>Posługuje się pojęciami dotyczącymi filmu.</p> <p>Dostrzega korespondencję sztuk.</p> <p>Opowiada o problematyce utworu podejmującej temat psychologii władzy i rządzenia.</p> <p>Śledzi przebieg zdarzeń, który dowodzi, że postęp w dziejach dokonuje się mimo klęsk jednostek.</p> <p>Charakteryzuje Ramzesa XIII</p> <p>Formuluje problemy do omówienia.</p> <p>Uczestniczy w dyskusji, argumentuje sądy cytatami.</p> <p>Indywidualnie pracuje z tekstem (fragmenty).</p> <p>Pracuje w grupie, charakteryzuje wskazaną postać.</p> <p>Syntezuje wiadomości w celu zrekonstruowania wizerunku grupy społecznej.</p> <p>Interpretuje zakończenia powieści.</p>

1	2
<p>Rzecki jako humorysta, gawędziarz, krytyczny obserwator, filozof. Ocena postaci. Wizerunek Żydów w powieści.</p> <p>Wiadomości teoretyczne Naturalizm w powieści polskiej. Powieść historyczna. Poetyka powieści realistycznej. Pojęcia: retrospekcja, iluzja, deziluzja, narrator: subiektywny, auktorialny, personalny, ksenofobia. Stylistyka wybranych fragmentów lektur (naśladownictwo mowy potocznej, elementy prowincjalne, gwarowe).</p> <p>Kontekst opracowania tematu Nowelistyka i proza realistyczna jako dominujące gatunki w pozytywizmie. Ukazanie w nowelach obrazu środowiska wiejskiego i miejskiego. Światopogląd twórców powieści — powieść powinna pouczać, przedstawiony w powieści świat jest efektem uważnej obserwacji i analizy rzeczywistości.</p>	<p>Formułuje pytania, na które B. Prus próbował odpowiedzieć.</p> <p>Przygotowuje i przeprowadza konkurs klasowy: „I kto to mówi?”.</p> <p>Określa pojęcia: fabuła, akcja, retrospekcja, iluzja, deziluzja, narrator subiektywny, narrator auktorialny, narrator personalny.</p> <p>Prace twórcze</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Na przykładzie jednej wybranej pierwszoplanowej postaci w „<i>Lalce</i>” B. Prusa omów sposoby charakteryzowania bohatera w powieści realistycznej. 2. Udowodnij, że E. Orzeszkowa w „<i>Nad Niemnem</i>” portretuje różne charaktery ludzi w różnym wieku, różnego pochodzenia i stanu majątkowego. 3. Dlaczego powieści H. Sienkiewicza stały się czytelnym bestsellerem? (Przeanalizuj „<i>Potop</i>”).
<p><i>Rozdział VIII</i> Poezja czasów niepoetyckich</p> <p>Adam Asnyk „<i>Sonet XIII</i>”</p>	<p>Formułuje tezy w formie równoważników zdań bogatych treściowo.</p>

1	2
<p>„Do młodych” „Ach jak mi smutno”</p> <p>Wiecznie żywa przeszłość. Inspirująca rola tradycji. Rola wybitnych jednostek. Dorobek narodowy — wysiłek wielu pokoleń. Poglądy, wzory i postawy pozytywistyczne w poezji. Stosunek do romantyzmu. Względność wszelkiej idei, przemijanie jako nieodwracalny proces. „Prawdziwa mądrość” w dobie zmierzchu idealizmu. Miłość jako uczucie destrukcyjne, niszczące. Klęska miłosna na wymiar ogromnej katastrofy, jest przyczyną utraty marzeń, powoduje uczucie smutku.</p> <p>Maria Konopnicka „W Weronie” „Kubek”</p> <p>Nawiązanie do tradycji romantycznej. Temat szekspirowski. Przykład liryki intymnej. Historia kubka, który ma magiczną moc.</p> <p>Wiadomości teoretyczne Poezja pozytywistyczna i postromantyczna.</p>	<p>Wskazuje cechy poetyki, zwłaszcza dyskursywność, kolokwialność.</p> <p>Samodzielnie analizuje wiersz.</p> <p>Redaguje wypowiedź interpretacyjną i porównawczą („Do młodych” a „Oda do młodości”).</p> <p>Wyszukuje fragmenty, które mówią o nastrojach dekadencjnych.</p> <p>Określa wydźwięk wiersza i popiera swoją wypowiedź cytataми z utworu.</p> <p>Utwór „Do młodych” zna na pamięć.</p> <p>Przypomina poznane utwory liryczne poetki.</p> <p>Porównuje dwa ujęcia legendy miłości Romea i Julii.</p> <p>Wyszukuje różne teksty kultury inspirowane historią kochanków.</p> <p>Opowiada treść wiersza o nieszczęśliwej miłości.</p> <p>Określa funkcję zwyczajnego przedmiotu, który przypomina najpiękniejsze chwile życia dwojga kiedyś kochających się ludzi.</p>

1	2
<p>Asnyk — poeta programowy — apel do nadchodzących pokoleń, pesymistyczna konstatacja. Nurty w poezji Marii Konopnickiej: bunt, ludowość, sztuka.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Liryka jako wzór poezji prostej i komunikatywnej, dociera do nowego odbiorcy i zarazem utrzymuje ciągłość tradycji romantycznej. A. Asnyk i M. Konopnicka pozostają pod wpływem dziedzictwa romantycznego, biorąc zeń przede wszystkim te pierwiastki, które nie były w sprzeczności z kultem pracy oraz ideami postępu społecznego. Nurt refleksyjno-filozoficzny w poezji.</p>	<p>Praca twórcza</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stosując kryteria historyczne i estetyczne spróbuj opisać poezję powstającą w okresie Pozytywizmu. 2. Człowiek w poezji Adama Asnyka.

LITERATURA DLA OPANOWANIA PAMIĘCIOWEGO

Taras Szewczenko — „*Dumka*”, „*Testament*”
 Aleksander Puszkina — „*Eugeniusz Onegin*” (fragment)
 Johann Wolfgang Goethe — „*Król Olszyn*” (fragment)
 Adam Mickiewicz — „*Oda do młodości*” (jeden sonet do wyboru)
 Juliusz Słowacki — „*Testament mój*”
 Wincenty Pol — „*Pieśń o ziemi naszej*” (fragment)
 Adam Asnyk — „*Do młodych*”
 Maria Konopnicka — „*Kubek*”

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

(utwory przeznaczone dla samodzielnego czytania przez uczniów)

Johann Wolfgang Goethe — „*Cierpienia młodego Wertera*”, „*Faust*”
 Friedrich Schiller — „*Rękawiczka*”
 James Macpherson — „*Pieśni Osjana*”

Walter Scott — „*Waverley*” (fragment)
 George Gordon Byron — „*Giaur*”
 Victor Hugo — „*Nędznicy*” (fragmenty)
 Aleksander Puszkina — „*Eugeniusz Oniegin*”
 Aleksander Gribojedow — „*Mądrym biada*”
 Nikołaj Gogol — „*Rewizor*” (fragmenty)
 Michał Lermontow — „*Demon*” (fragmenty)
 Adam Mickiewicz — „*Ballady i romanse*” (wybrane), „*Dziady*”, „*Sonety krymskie*” (wybrane), „*Konrad Wallenrod*”, „*Pan Tadeusz*”, „*Liryki lozańskie*” (jedna do wyboru)
 Juliusz Słowacki — „*Liryki*” („*Hymn*”, „*Grób Agamemnona*”), „*Kordian*”, „*Beniowski*”
 Zygmunt Krasiński — „*Nie – Boska komedia*”, „*Psalm wiary*”
 Aleksander Fredro — „*Śluby panieńskie*”
 Cyprian Kamil Norwid — „*Coś ty Atenom zrobił, Sokratesie*”, „*Fortepian Szopena*”, „*Weronie*”, „*Bema pamięci żałobny rapsod*”
 Józef Bohdan Zaleski — „*Dumka Mazepy*”
 Seweryn Goszczyński — „*Zamek kaniowski*” (fragmenty)
 Antoni Młczyński — „*Maria*” (fragmenty)
 Władysław Syrokomla — „*Lalka*”
 Teofil Lenartowicz — „*Złoty kubek*”
 Józef Ignacy Kraszewski — „*Ulana*” (fragmenty)
 Honoriusz Balzac — „*Ojciec Goriot*”
 Antoni Czechow — „*Po powrocie z teatru*”
 Fiodor Dostojewski — „*Zbrodnia i kara*”
 Gustaw Flaubert — „*Pani Bovary*”
 Lew Tołstoj — „*Anna Karenina*” (fragmenty)
 Emil Zola — „*Germinal*” (fragmenty)
 Eliza Orzeszkowa — „*Gloria victis*”, „*Nad Niemnem*”
 Maria Konopnicka — „*Mendel Gdański*”, „*Miłosierdzie gminy*”, „*Wiersze*” (do wyboru)
 Bolesław Prus — „*Kamizelka*”, „*Faraon*”, „*Lalka*”
 Henryk Sienkiewicz — „*Szkice węglem*”, „*Potop*”, „*Ogniem i mieczem*”, „*Quo vadis*”
 Adam Asnyk — „*Liryka*” (jeden wiersz do wyboru)

PODSTAWOWE RODZAJE USTNYCH I PISEMNYCH PRAC Z LITERATURY W 10 KLASIE

Wyraźne czytanie utworów literackich.

Układanie planu samodzielnej ustnej i pisemnej wypowiedzi.

Komentowanie fragmentów z utworów literackich.

Ustne i pisemne wypracowanie-rozważanie problematyki przerabianego utworu (w tym indywidualna, porównawcza, grupowa charakterystyka), a także wypracowanie-rozważanie na temat przerobionego utworu publicystycznego.

Udział w dialogu podczas omawiania utworu literackiego.

Plan i tezy artykułu krytyki literackiej.

Referat i odczyt na temat literacki (według jednego lub kilku źródeł).

Recenzja na temat przeczytanej książki, obejrzanego filmu, programu telewizyjnego, spektaklu (z motywacją swojego stosunku do bohaterów i zdarzeń utworu).

PODSTAWOWE WYMAGANIA DOTYCZĄCE WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW 10 KLASY

Uczniowie powinni znać:

- ważne fakty z życia i twórczości poznawanych pisarzy;
- fabułę, właściwości kompozycji, systemy obrazów poznawanych utworów;
- ocenę utworów w artykułach krytyki literackiej;
- podstawowe cechy pojęć: artystyczny obraz, literacki typ, romantyzm, realizm, pozytywizm, powieść realistyczna, historyczna, obyczajowa, psychologiczna, dramatyczny konflikt, indywidualny styl pisarza;
- teksty proponowane przez program do opanowania pamięciowego.

Uczniowie powinni umieć:

- analizować przerabiany utwór biorąc pod uwagę jego artystyczną odrębność;
- wyraźnie czytać utwór literacki;
- określać przynależność utworu do literackiego rodzaju (epika, liryka, dramat);
- ukazywać główną problematykę utworu;
- określać ideowo-artystyczną rolę elementów fabuły, kompozycji, systemu obrazów i językowych środków artystycznych;
- komentować fragmenty (epizody, sceny) literackiego tekstu z wyrażeniem swojego stosunku do przedstawionej treści;
- uzasadniać swój stosunek do utworu i bohaterów;
- brać udział w dialogu podczas omawiania oddzielnego utworu literackiego;
- przygotować informację, referat, odczyt na literacki temat na podstawie jednego lub kilku źródeł;
- napisać recenzję na przeczytaną książkę, a także na utwór z innego rodzaju sztuki, powiązany z literaturą.

XI K L A S A

(2 godziny tygodniowo — 70 godzin w ciągu roku,
czas rezerwowy — 4 godziny)

Treść materiału nauczania	Państwowe wymagania dotyczące poziomu ogólnokształcącego przygotowania ucznia
1	2
<p>Wstęp Literatura końca XIX wieku i początku XX wieku. Epoka Młodej Polski i dwudziestolecia międzywojennego. Ogólna charakterystyka polskiej i światowej literatury XX wieku.</p>	<p>Zdobywa dojrzałość intelektualną przejawiającą się w świadomym korzystaniu z wiedzy o literaturze i kulturze w interpretacji dzieł literackich i w odbiorze tekstów kultury.</p> <p>Bierze udział w dyskusji, korzystając z wiadomości poznanych w klasie dziesiątej.</p>
<p>Epoka Młodej Polski</p> <p><i>Rozdział I</i> Młodopolskie manifesty.</p> <p>S. Przybyszewski <i>„Confiteor”</i></p> <p>Program sztuki symbolicznej. Symbol a alegoria. Spór o sztukę „narodową” w czasach bankructw i idei przewrotu wartości. Od życia społecznego i utylitaryzmu ku życiu duszy jednostki i estetyzmowi. Postulat nieograniczonej wolności artysty „sztuki dla sztuki”.</p>	<p>Wyjaśnia nazwy epoki. Ślucha wykładu, notując. Analizuje związki między światopoglądem romantycznym i modernistycznym.</p> <p>Odczytuje główne tezy w poszczególnych manifestach. Wybiera najważniejsze myśli i je interpretuje. Wyszukuje filozoficzne inspiracje poglądów S. Przybyszewskiego. Analizuje słownictwo, stylistykę manifestu, wykrywa elementy stylizacji biblijnej.</p>

1	2
<p>Antologia (utwory dodatkowe do samodzielnego przeczytania) A. Hutnikiewicz <i>„Główne motywy i wątki sztuki modernizmu”</i></p> <p>Impresjonizm, symbolizm, ekspresjonizm — nowe kierunki w sztukach plastycznych. Wybitni twórcy i ich dokonania. Wpływ sztuk pięknych na literaturę. Secesyjne zainteresowanie motywami fauny i flory. Portrety kobiece.</p> <p>Nowe zjawiska kultury artystycznej i literackiej.</p> <p>T. Żeleński (Boy) <i>„O bardzo niegrzecznej literaturze”</i> <i>„Cygan nieznan”</i></p> <p>Cyganeria artystyczna, kawiarnia literacka, kabaret. Strój, poza. Secesja w sztuce użytkowej. Narodziny polskiego filmu. Życie międzynarodowej cyganerii artystycznej. Funkcja impresjonizmu w opisie świata.</p> <p>Wiadomości teoretyczne Nazwy epoki i jej granice czasowe. Przełom antypozytywistyczny i główne prądy literackie. Poglądy filozoficzne.</p>	<p>Bierze udział w dyskusji na temat funkcji sztuki w czasach romantyzmu, pozytywizmu, modernizmu.</p> <p>Opisuje wygląd „kawiarenki literackiej”. Wskazuje elementy impresjonistyczne w opisie tańca. Określa środowisko cyganerii i jej bezpardonową „walkę z filistrem”.</p>

1	2
<p>Pojęcia: modernizm, neoromantyzm, symbolizm, sztuka dla sztuki, secesja.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Usystematyzowanie wiedzy o początkach epoki przełomu XIX i XX wieku pozwalającej zrozumieć rzeczywistość historyczną, społeczną i artystyczną „pięknych czasów”.</p>	
<p><i>Rozdział II</i> Poezja młodopolska 1. Europejskie inspiracje poezji młodopolskiej.</p> <p>Ch. Baudelaire <i>„Do czytelnika”</i> <i>„Albatros”</i></p> <p>P. Verlaine <i>„Niemoc”, „Sztuka poetycka”</i></p> <p>A. Rimbaud <i>„Statek pijany”</i></p> <p>Ch. Baudelaire, P. Verlaine, A. Rimbaud — wybitni twórcy nowoczesnej poezji europejskiej, „poeci przeklęci”. Tragizm ludzkiej egzystencji: grzeszność, moralny upadek, atrofia woli, odwagi, poczucie nudy. Rezygnacja walki ze złem, śmierć duchowa. Los poety w zmarniałym świecie, bezradność i śmieszność wśród ludzi — błaznów. Konfrontacja idealisty z rzeczywistością. Nowe techniki poetyckie — muzyczność. Topos wędrówki. Symbolika żeglugi,</p>	<p>Porównuje styl życia i formy buntu poetów romantycznych i modernistycznych.</p> <p>Analizuje obrazy w wierszu jako ekwiwalenty stanów psychicznych.</p> <p>Wyjaśnia na przykładach estetykę brzydoty.</p> <p>Bada funkcjonowanie w literaturze motywu poety — ptaka.</p> <p>Wyraża swój sąd o sytuacji poety w świecie.</p> <p>Formuluje zalecenia dla poety na podstawie wiersza.</p> <p>Bada muzyczność tekstu.</p> <p>Stawia hipotezy dotyczące odczytania symboli, uzasadnia je.</p> <p>Analizuje motyw „homo viator”.</p>

1	2
<p>statku. Natura oceanu. Bogactwo i zmienność doznań. Synteza wrażeń. Plastyka obrazów.</p> <p>2. Apoteoza sztuki.</p> <p>K. Przerwa-Tetmajer „<i>Evviva Varte</i>”</p> <p>3. Liryka pejzażu i nastroju.</p> <p>K. Przerwa-Tetmajer „<i>Melodia mgieł nocnych</i>”</p> <p>Młodopolska synteza sztuk. Dynamika tańca mgieł. Synestezja w sposobie opisu wrażeń. Atmosfera hipnotycznego zauroczenia. Muzyczność w sferze słowno-obrazowej i dźwiękowej. Rejestracja impresji. Terapeutyczna funkcja kontaktu z naturą.</p> <p>L. Staff „<i>Deszcz jesienny</i>”</p> <p>Dominanta kompozycyjna. Sposoby budowania nastroju, obrazy, refleksje, motyw płaczu, muzyczność i rytmiczność refrenu. Krajobraz psychiczny. Oryginalny wizerunek szatana.</p> <p>4. Młodopolska wizja śmierci, nirwany, miłości.</p>	<p>Szuka związków między wierszem a filozofią epoki.</p> <p>Analizuje wiersz, badając wykładniki poetyki impresjonistycznej.</p> <p>Wyszukuje różne przejawy muzyczności.</p> <p>Omawia korespondencję sztuk (wiersz-obraz).</p> <p>Zna wiersz na pamięć.</p> <p>Analizuje swoją postawę wobec życia (aktywizm, fatalizm). Samodzielnie analizuje refren, wskazując przejawy muzyczności.</p> <p>Notuje w sposób obrazowy i skrótowy.</p> <p>Dobiera ilustrację muzyczną do tekstu.</p> <p>Przypomina znaczenie terminów: symbolizm, sonet, sylabotonizm, onomatopeja, instrumentacja głoskowa.</p> <p>Zna pojęcia: pytanie retoryczne, nirwana, kontrast, impresja, muzyczność, synestezja.</p>

1	2
<p>K. Przerwa-Tetmajer „<i>Hymn do Nirwany</i>”</p> <p>S. Korab-Brzozowski „<i>O, przyjdź</i>”</p> <p>Poszukiwania lekarstwa na smutek i cierpienie. Formy młodopolskiego eskapizmu. Przemiany wizerunku śmierci w kulturze (znaki śmierci dawniej i dziś). Erotyzm młodopolski. Pesymistyczna koncepcja przeżyć erotycznych. Funkcja miłości w dobie dekadentyzmu: przejaw hedonizmu, forma terapii.</p> <p>5. Poetyka modernistyczna.</p> <p>J. Kasprówicz „<i>Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach</i>” „<i>Księga ubogich</i>”</p> <p>Impresjonistyczna technika obrazowania. Symbolika górskich roślin. Nastrojowość. Związek utworów z klimatem epoki. Poezja prostych, dobrych uczuć. Zgoda na naturalny porządek świata. Koncepcja życia w duchu chrześcijańskiej pokory i ludowego stoicyzmu. Rola klamry kompozycyjnej.</p> <p>6. Antydekadenckie wezwania.</p> <p>L. Staff „<i>Kowal</i>”</p> <p>Portret kowala. Symbolika jego postawy. Postulat aktywności twór-</p>	<p>Interpretuje wiersz.</p> <p>Analizuje wiersz zgodnie ze wskazaniem.</p> <p>Bada zasadę cyklu.</p> <p>Prezentuje referat dotyczący tematu „<i>Tatry w kulturze Młodej Polski</i>”.</p> <p>Parafrazuje wiersz, akcentując zane-gowane postawy ludzi.</p> <p>Opisuje język wypowiedzi, zwłaszcza dyskursywność.</p> <p>Stawia hipotezy interpretacyjne dotyczące symboliki obrazu pracującego kowala.</p>

1	2
<p>czego oddziaływania na własny los. Związek sonetu z klimatem myślowym epoki.</p> <p>7. Afirmacja życia i program poetycki.</p> <p>L. Staff <i>„Życie bez zdarzeń”</i> <i>„Przedśpiew”</i> <i>„Ars poetica”</i></p> <p>Refleksja nad własnym życiem, bilans doświadczeń. Zgoda na świat, harmonia z naturą. Klasyczna filozofia życia — postawa stoicko-epikurejska. Odwołanie do antyku i renesansu. Franciszkanizm.</p> <p>Program poetycki L. Staffa. Stosunek do odbiorcy. Zadania poezji.</p> <p>Wiadomości teoretyczne Antydekadentkie wezwania. Program poetycki dekadenta. Ekwiwalent przeżyć obrazowych. Aluzje do utworów poetów z wcześniejszych epok. Retrospekcja, narracja pośrednia, narracja piętrowa. Związki między literaturą a filozofią epoki. Pojęcia: pytanie retoryczne, nirwana, kontrast, impresja synestezja.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Wybitni przedstawiciele europejskiej inspiracji w poezji młodopolskiej w porównaniu do twórczości polskich poetów końca XIX wieku.</p>	<p>Wyszukuje filozoficzne źródła kreacji silnej jednostki.</p> <p>Opisuje i komentuje postawę poety.</p> <p>Odnajduje aluzje do utworów J. Kochanowskiego, naśladowanie stylu poety.</p> <p>Redaguje zalecenie dla młodego literata według L. Staffa. Porównuje założenia programowe L. Staffa i innego poety, np. J. Słowackiego.</p> <p>Prace twórcze 1. Cechy poetyki modernistycznej na podstawie utworu J. Kasprowicza <i>„Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach”</i>. 2. Pisemna wypowiedź na temat: „Człowiek mądry to ...”. Wykorzystaj refleksje L. Staffa ukazane w programie poetyckim.</p>

1	2
<p><i>Rozdział III</i> Proza młodopolska</p> <p>1. Europejskie wzory prozatorskie.</p> <p>Kontynuacja realizmu. Powieści modernistyczne. Wybitni twórcy i ich osiągnięcia. Poetyka powieści.</p> <p>J. Conrad <i>„Lord Jim”</i></p> <p>Portret psychologiczny Jima: idealizm, maksymalizm życiowy, bezkompromisowość, marzycielstwo, niedojrzałość. Heroiczna etyka honoru, „mglisty ideał postępowania”. Uniwersalna problematyka utworu: bezsilność człowieka wobec losu, postawa w sytuacji ekstremalnej, godność. Konstrukcja narracji.</p> <p>2. Dramatyczny obraz powstania styczniowego.</p> <p>S. Żeromski <i>„Rozdziobią nas kruki, wrony”</i></p> <p>Szymon Winrych jako ostatni bohater romantyczny. Postawa heroiczna a deheroizacja sceny śmierci. Naturalizm kulminacyjnej sceny. Symbol kruków i wron. Dramatyczny obraz powstania. Diagnoza przyczyn klęski — idea utworu.</p> <p>Antologia (utwory dodatkowe do samodzielnego przeczytania) S. Żeromski <i>„Wierna rzeka”</i></p> <p>Psychologiczny portret Judyma.</p>	<p>Analizuje przyczyny i skutki zachowania się bohatera.</p> <p>Ocenia postępowanie bohatera.</p> <p>Uczestniczy w debacie na temat postaw młodych ludzi wobec świata i życia.</p> <p>Objaśnia terminy: retrospekcja, narracja pośrednia, narracja piętrowa.</p> <p>Formułuje refleksje nad społecznymi konsekwencjami hedonizmu.</p> <p>Odnajduje związki między literaturą a filozofią epoki.</p> <p>Syntezuje wiadomości, badając relacje między pięknem a dobrem.</p> <p>Interpretuje utwór z uwzględnieniem kontekstu historycznego, literackiego.</p> <p>Przedstawia propozycje odczytania symboli.</p> <p>Porównuje realizację tematu powstania styczniowego w poznanym utworze.</p>

1	2
<p>Społeczeństwo i wrażliwość moralna bohatera. Przyczyny klęski i misji. Sytuacja tragiczna — nieuchronność czy wytwór imaginacji? Rodowód literacki postaci — cechy romantyczne i pozytywistyczne.</p> <p>Wieloznaczny sens bezdomności w powieści. Impresjonistyczne cechy utworu. Synkretyzm stylu.</p> <p>Liryczny pamiętnik Joasi. Portret dekadenta. Wizerunek inteligentów w twórczości S. Żeromskiego.</p> <p>Warsztat artystyczny pisarza.</p> <p>3. Obraz wiejskiej społeczności.</p> <p>W.S. Reymont „Chłopi” („Jesień”)</p> <p>Kompozycja powieści. Czas biologiczny i sakralny. Porządek życia wiejskiego, hierarchia społeczności. Ziemia i praca jako wartość. Jednostka i gromada.</p> <p>Trzech narratorów. Dialektyzacja. Wpływy modernistyczne w realistycznej powieści.</p> <p>Mitologizacja życia chłopów. Realistyczny i mityczny wymiar postaci. Lipce jako axis mundi.</p> <p>Antologia (utwory dodatkowe do samodzielnego przeczytania) W.S. Reymont „Ziemia obiecana” (film w reż. A. Wajdy)</p> <p>Życie Łodzi i walka jej mieszkańców o przetrwanie. Trzej przyjaciele i konkurenci. Miasto — organizm —</p>	<p>Pracuje z tekstem, wyraża sądy i je argumentuje.</p> <p>Porównuje obrazy pracy w powieści W.S. Reymonta, E. Orzeszkowej, S. Żeromskiego.</p> <p>Samodzielnie analizuje scenę śmierci Boryny.</p> <p>Bada wpływy różnych kierunków estetycznych na kształt powieści.</p> <p>Stawia hipotezy dotyczące walorów powieści nagrodzonej Nagrodą Nobla.</p>

1	2
<p>potwór. Barwne i ciemne strony egzystencji miejskiej. Interpretacja biblijnej formuły „ziemi obiecanej”.</p> <p>Wiadomości teoretyczne Poetyka powieści. Portret psychologiczny bohatera powieści. Synkretyzm powieści. Czas biologiczny i sakralny w kompozycji powieści. Dialektyzacja, mitologizacja. Realistyczny i mityczny wymiar postaci.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Wybitni przedstawiciele europejskiej i polskiej prozy 2 poł. XIX wieku.</p>	<p>Prace twórcze 1. W.S. Reymont „<i>Ziemia obiecana</i>” — miasto, organizm, potwór. 2. Bezsilność człowieka wobec losu na podstawie powieści J. Conrada „<i>Lord Jim</i>”.</p>
<p><i>Rozdział IV</i> Dramat młodopolski</p> <p>1. Europejskie wzory dramaturgii młodopolskiej.</p> <p>H. Ibsen <i>„Dzika kaczka”</i></p> <p>Reforma w teatrze. Wielcy twórcy: G. Craig, K. Stanisławski. Dramat naturalistyczny, symboliczny, ekspresjonistyczny. Fałsz, gra pozorów a bezwzględna prawda w <i>„Dzikiej kaczce”</i>.</p> <p>2. Polskie arcydzieła dramatyczne.</p> <p>S. Wyspiański <i>„Wesele”</i></p> <p>J. Malczewski</p>	<p>Pracuje z podręcznikiem.</p> <p>Prezentuje wiadomości wynikające z własnych zainteresowań.</p> <p>Dokonuje sprawozdania z indywidualnej lektury.</p> <p>Bada kontekst macierzysty utworu.</p> <p>Pracuje w grupie, charakteryzując bo-</p>

1	2
<p>„Błędne koło” (reprodukcja) Pierwowzory postaci, geneza dramatu. Polaków portret własny w akcie I: chłopci a inteligenci. Realistyczna komedia obyczajowa. Osoby dramatu i sceny wizyjne w akcie III: rodowód i funkcja. Rozrachunek S. Wyspiańskiego ze współczesnymi w akcie III: niedojrzałość obu warstw. Symbole i sceny symboliczne. Cechy dramatu. Wesele wobec tradycji literackiej. Malarstwo i muzyka w dramacie. Kompromitacja mitów.</p> <p>G. Zapolska „Moralność pani Dulskiej”</p> <p>Portret rodziny. Przejawy „dulsczyzny”, „kołtuństwa”: osobowość bohaterki, styl życia, ubiór, wygląd mieszkania. Skandal w porządnym domu. Tragifarsa. Cechy dramatu naturalistycznego.</p> <p>Wiadomości teoretyczne Dramat naturalistyczny. Porównuje didaskalia.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Przybliżenie dramaturgii polskiej okresu Młodej Polski i porównanie z dramaturgią europejską.</p>	<p>hatera zbiorowego, np. chłopci o sobie, chłopci o inteligentach.</p> <p>Wyjaśnia przesłania kolejnych dialogów.</p> <p>Syntezuje wiedzę w formie rozprawki: Dlaczego w bronowickiej chacie nie zabrzmiał złoty róg?</p> <p>Uczy się na pamięć wybranych cytatów.</p> <p>Analizuje korespondencję sztuk.</p> <p>Wykrywa aluzje i nawiązania do utworów romantycznych.</p> <p>Analizuje didaskalia.</p> <p>Korzysta z literatury fachowej.</p> <p>Charakteryzuje bohaterów.</p> <p>Analizuje postawy dzieci Dulskiej w konfrontacji z zachowaniami współczesnej młodzieży.</p> <p>Opisuje portrety współczesnych Dulskich.</p> <p>Porównuje didaskalia w dwóch dramatach.</p> <p>Prace twórcze 1. Różne postacie symbolizmu w dramacie młodopolskim. 2. Anegdotyczna geneza dramatu „Wesele”.</p>

1	2
<p>Literatura okresu międzywojennego</p> <p><i>Rozdział I</i> Awangarda europejska</p> <p>1. Przewrót w sztuce i kulturze.</p> <p>K. Rudzińska „<i>Awangarda a kultura masowa</i>”</p> <p>2. Futuryzm włoski i rosyjski.</p> <p>F.T. Marinetti “<i>Manifest futuryzmu</i>”</p> <p>Przejawy buntu włoskich futurystów. Rosyjscy egofuturyści i kubofuturyści. Futuryzm a totalitaryzm. Futurystyczna wizja historii sztuki i kultury.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Wymienia nowe kierunki w sztuce, wyjaśnia ich nazwy w kontekście założeń programowych. Wskazuje i wyjaśnia cechy konstytutywne sztuki awangardowej (antytradycjonalizm, antyrealizm, antypsychologizm).</p> <p>Wiadomości teoretyczne Nowe pojęcia związane z awangardą europejską. Futurystyczna wizja historii sztuki i kultury jako ciąg autonomicznych, prezentystycznych zjawisk.</p>	<p>Wyjaśnia termin awangarda. Przygotowuje prezentację jednego kierunku na podstawie tradycyjnych i nowoczesnych źródeł informacji. Wyraża własne przeżycia i opinie wynikające z kontaktu ze sztuką. Określa pojęcia: kubizm, futuryzm, dadaizm, nadrealizm, kolaż, asamblaż, dekalaż, frottaż, reklaż, fumaż. Ocenia wartość nowych zjawisk dla kultury. Określa cechy sztuki futurystycznej i zadania artysty na podstawie manifestu Marinettiego.</p>

1	2
<p><i>Rozdział II</i> Polska awangarda poetycka</p> <p>1. Kontestatorstwo i eksperyment formalny. S. Młodożeniec <i>„XX wiek”</i> Symptomy XX wieku według S. Młodożeńca — telegraficzny opis przemian w technice i kulturze, wizji życia indywidualnego i społecznego.</p> <p>B. Jasiński <i>„Manifest w sprawie poezji futurystycznej”</i></p> <p>Specyfika polskiego futuryzmu na tle włoskich haseł. Odwrót od kultury wysokiej, oficjalnej i fascynacja prymitywizmem. Bunt nihilistyczny a wartościowe postulaty.</p> <p>2. Konstruktywizm w poezji Awangardy Krakowskiej.</p>	<p>Bada językowy obraz nowoczesnego świata, dokonując analizy neologizmów. Wskazuje w wierszu różne sposoby osiągania ekspresji. Analizuje konsekwencje przyjęcia „ortografii futurystycznej”. Komentuje ortografię futurystyczną jako element buntu wobec tradycji. Dyskutuje na temat skandalu i prowokacji jako sposobu zaistnienia artysty na rynku. Wymienia nowe tematy poezji futurystycznej (np. wynalazki techniczne, kino, kultura masowa, życie codzienne).</p> <p>Komentuje przejawy skandalu i prowokacji w poezji futurystycznej.</p> <p>Pracuje w grupie z tekstem, formułując prawa i obowiązki artysty, zasady sztuki futurystycznej, koncepcję dzieła sztuki.</p> <p>Porównuje manifesty literackie futurystów i S. Przybyszewskiego.</p> <p>Wykrywa zasadę logiczną układu graficznego wiersza.</p>

1	2
<p>T. Peiper „Punkt wyjścia”</p> <p>J. Przyboś „Odjazd” „Notre-Dame”</p> <p>Twórcy i program grupy krakowskiej. Wezwanie T. Peipera do intelektualnej i moralnej pracy artysty nad umysłowością i świadomością czytelników — obywateli nowego państwa. Sytuacja społeczna poety o wiejskim rodowodzie — autobiograficzna refleksja J. Przybosia.</p> <p>Wywoływanie nowych przestrzeni poprzez słowa i dźwięki, emocje i przeżycia.</p> <p>Katedra gotycka jako konstrukcja architektoniczna oraz przestrzeń sakralna.</p> <p>Budowanie świata poprzez metafory.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Przedstawienie praw i obowiązków artysty na podstawie polskich manifestów futurystycznych. Założenia programowe Awangardy Krakowskiej.</p> <p>Teoretyczne wiadomości Tematyka poezji futurystycznej, cechy języka futurystów, futurystyczny obraz miasta, wizerunek człowieka jako maszyny, sposoby konstruowania nowych przestrzeni. Program Awangardy Krakowskiej. Pojęcia: poemat symultaniczny, kreacjonizm, ekwiwalentyzacja uczuć, elipsa.</p>	<p>Wskazuje elementy buntu wobec modernizmu, ale i nawiązania do minionej epoki.</p> <p>Interpretuje tytuł jako przejaw konstatacji.</p> <p>Wyjaśnia założenia programowe grupy na podstawie artykułu zamieszczonego w „Zwrotnicy”.</p> <p>Odnajduje realizację haseł programowych w wierszach.</p> <p>Zestawia hasło 3 M z postulatami futurystów.</p> <p>Analizuje pośredni sposób wyrażania uczuć podmiotu lirycznego.</p> <p>Przedstawia własne propozycje interpretacji metafor (opartych na elipsie).</p> <p>Wskazuje w wierszach opisy przestrzeni i je analizuje.</p> <p>Dostrzega podstawowe cechy składni i kompozycji wybranego utworu.</p> <p>Opisuje obrazy poetyckie jako odpowiedniki stanu emocjonalnego.</p> <p>Prace twórcze</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Skomentuj oryginalną końcówką metaforę wiersza J. Przybosia „Notre-Dame”. 2. Wymień i określ hasła programu poetyckiego Awangardy Krakowskiej.

1	2
<p><i>Rozdział III</i> Skamandryci — piękna plejada</p> <p>1. Sceny miejskie według J.Tuwima.</p> <p>J.Tuwim <i>„Do krytyków”</i> <i>„Kartka z dziejów ludzkości”</i> <i>„Ranyjulek”</i></p> <p>Dzieje Skamandra. Poszerzenie przestrzeni literatury. Wspólne poglądy skamandrytów na życie. Programowy elektyzm grupy. Miasto Tuwima — realia, obyczaje, ludzie. Język opisu: leksyka, frazeologia, składnia. Biologiczność radosna i drapieżna, prymitywna. Kpina, żart, ironia.</p> <p>2. Witalizm Kazimierza Wierzyńskiego.</p> <p>K. Wierzyński <i>„Manifest szalony”</i></p>	<p>Przedstawia skład grupy i główne założenia poezji skamandrytów.</p> <p>Szuka informacji na temat historii grupy, redaguje notatkę.</p> <p>Przedstawia historię grupy i charakteryzuje stosunek skamandrytów do przeszłości i tradycji literackiej.</p> <p>Wykrywa cechy poezji skamandryckiej na przykładzie wczesnych wierszy J. Tuwima.</p> <p>Charakteryzuje bohatera, sytuację liryczną, poetykę, nastrój w wierszach.</p> <p>Opisuje obraz życia miasta, różne oblicza biologizmu i witalności człowieka.</p> <p>Wskazuje w wierszach ironię, kpinę, żart, elementy groteski w ujęciu rzeczywistości.</p> <p>Określa pojęcia: elektyzm, eufonia, witalizm.</p> <p>Dokonuje analizy porównawczej wierszy <i>„Manifest szalony”</i> K. Wierzyńskiego i <i>„Evvival’arte!”</i> K. Przerwy-Tetmajera.</p> <p>Pracuje ze słownikiem frazeologicznym.</p> <p>Rozpoznaje cytaty i aluzje w wierszu K. Wierzyńskiego oraz określa ich</p>

1	2
<p>Postawa wobec tradycji literackiej i kulturowej. Przekształcone frazeologizmy sposobem opisu świata. Humor, emocjonalność.</p> <p>3. Dyskusja z tradycją u Jana Lechonia.</p> <p>J. Lechoń „Pytasz, co w moim życiu ...” „Toast”</p> <p>Kontrasty określające ludzki los. Egzystencjalny smutek i perspektywa śmierci. Maksymalizm twórczy źródłem dramatu życiowego poety.</p>	<p>znaczenie dla wymowy ideowej utworu.</p> <p>Określa postawę podmiotu mówiącego — wobec świata i wobec ludzi.</p> <p>Szuka w wierszach nawiązań do baroku, romantyzmu, Młodej Polski.</p> <p>Wyjaśnia tytuł „<i>Toast</i>” w kontekście treści wiersza.</p>
<p>4. Ewolucja poezji wielkiej piątki.</p> <p>J. Tuwim „<i>Sitowie</i>” „<i>Mieszkańcy</i>” „<i>Bal w operze</i>”</p> <p>Zwrot ku klasycyzmowi. Nurt satyryczny: szopki polityczne, monologi kabaretowe, teksty piosenek. Męka artysty związana z koniecznością twórczego interpretowania świata. Spontaniczność i bezpośredniość odbioru zjawisk walorem dzieciństwa. Satyryczne spojrzenie na model egzystencji mieszczańskiej. Groteskowe przedstawienie i język formą oceny zjawiska.</p>	<p>Notuje informacje dotyczące ewolucji tematyki i poetyki utworów poety.</p> <p>Dyskutuje na temat procesu twórczego: męka czy radość?</p> <p>Zapisuje utwory literackie dotyczące powstawania dzieła, wykorzystuje ich idee w formie argumentacji.</p> <p>Wymienia główne rysy portretu mieszczan.</p> <p>Opisuje zjawiska polityczne i społeczne oraz sposób ich przedstawienia.</p> <p>Wskazuje elementy groteski w języku poematu.</p>

1	2
<p>Kontrasty w życiu społecznym i politycznym. Katastroficzny pogląd na temat przyszłości Polski. Nowatorstwo poematu.</p> <p>J. Iwaszkiewicz „<i>Do przyjaciela</i>”</p> <p>Wspólna Europa wielkiej kultury, ale i odwiecznych konfliktów narodowościowych. Postawa klasycystyczna (piękno sztuki i natury, harmonia życia, wartości moralne) wyróżnikiem wspólnoty poetów różnych nacji.</p> <p>K. Wierzyński „<i>Ojczyzna chochołów</i>” „<i>Skok o tycze</i>”</p> <p>Bogactwo aluzji literackich i nawiązań do polskiej literatury romantycznej. Konwencja retorycznego dialogu. Atrybuty mitologii narodowej środkiem do opisu konfliktu między przywódcą i narodem. Zachwyt nad pięknem ruchu człowieka usiłującego pokonać ograniczenia natury. Porównanie fenomenem przyrody celem sportowca.</p> <p>A. Słonimski „<i>Kołysanka</i>” „<i>Smutno mi, Boże</i>”</p> <p>Odzwierciedlenie problemów w Polsce i w Europie w latach 30 w poezji A. Słonimskiego. Pesymistyczny obraz epoki — kryzys wiary w dobro niesione przez naukę, symbolem wynalazczości</p>	<p>Komentuje aktualność obrazu państwa w utworze.</p> <p>Określa pojęcia: autotematyzm, satyra, animalizacja, reifikacja, groteska.</p> <p>Wyjaśnia zasadę kompozycyjną w tytule i utworze.</p> <p>Interpretuje pary antonimów jako wyraz sprzeczności świata.</p> <p>Analizuje język przywołań, cytatów, aluzji.</p> <p>Rozwija w formie eseju refleksję na temat „tragicznej wolności” Polaków.</p> <p>Analizuje porównywanie sportowców do zjawisk przyrody.</p> <p>Redaguje głos w dyskusji na temat: Współczesny sport — pokonywanie rywali czy praw rządzących czasem i przestrzenią.</p> <p>Określa pojęcie: dialog retoryczny.</p> <p>Formułuje pozorne i rzeczywiste intencje podmiotu mówiącego.</p> <p>Określa funkcję tytułu.</p> <p>Dokonuje analizy porównawczej wierszy A. Słonimskiego i J. Słowackiego.</p>

1	2
<p>staje się gaz — środek zagłady. Zaangażowanie polityczne podmiotu, apel do sumień. Porównanie obczyzny z ojczyzną. Świadomość odepchnięcia przez rodaków z powodu semickiego pochodzenia.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Przedstawienie historii grupy skamandrytów i ich stosunek do przeszłości i tradycji literackiej ukazany w ich utworach.</p> <p>Wiadomości teoretyczne Cechy poezji skamandryckiej, języka poetyckiego (kolokwializmy, wulgaryzmy, dosadne frazeologizmy). Ironia, kpina, żart, oblicza biologizmu i witalności człowieka w świetle wierszy J. Tuwima. Tendencje parnasistowskie. Pojęcia: elektyzm, eufonia, animalizacja, reifikacja, groteska, dialog retoryczny, intertekstualizm.</p>	<p>Wyjaśnia pojęcie: intertekstualność.</p> <p>Prace twórcze 1. Czego domaga się od poezji Kazimierz Wierzyński? 2. Dokonaj interpretacji dowolnego wiersza J. Tuwima.</p>
<p><i>Rozdział IV</i> Satelici Skamandra</p> <p>1. Literacka ścieżka Kazimierzy Hłakowiczówny.</p> <p>K. Hłakowiczówna „Niesświęta męka” „Pejzaż” „Powrót”</p> <p>Różnorodność poezji K. Hłakowiczówny: skamandryckie tematy, modernistyczne sposoby obrazowania</p>	<p>Wyszukuje informacje biograficzne ukazujące różne role społeczne Kazimierzy Hłakowiczówny.</p> <p>Analizuje sposób opisu indywidualnego cierpienia. Wskazuje modernistyczne cechy obrazowania: oniryczność, psychizacja krajobrazu.</p> <p>Samodzielnie wyszukuje inne realizacje motywu powrotu.</p>

1	2
<p>i tonacja emocjonalna. Motywy biblijne służące osobistemu wyznaniu. Znaczenie tytułu. Filozoficzno-metafizyczny wymiar krajobrazu. Funkcje symboliki i fantastyki w zapisie sennego marzenia. Powrót do krainy dzieciństwa z perspektywy doświadczeń dorosłości. Dziecięce postrzeganie świata (funkcja epitetów emocjonalnych).</p> <p>2. Religijne treści wierszy Jerzego Lieberta.</p> <p>J. Liebert <i>„Druga ojczyzna”</i> <i>„Jeździec”</i> <i>„Kantyczka moribundów”</i> <i>„Na lipę czarnoleską”</i> Dramatyczne tony w wierszach J. Lieberta. Dwie ojczyzny — ziemską, niebiańską. Od zmysłowego opisu świata do metafizycznej wiary w miłość wieczną. Pragnienie ładu, harmonii i pogody wobec ciężaru życia, smutku i niepokoju doczesności. Relacje między Bogiem i człowiekiem. Nieustanny proces wyborów etyczno-moralnych istotą życia. Naturalistyczne obrazy choroby jako zbliżanie się ku śmierci. Dramatycznie przerwana litania prośb. Nawiązanie do fraszki J. Kochanowskiego. Klasyczna harmonia w treści i kompozycji tekstu.</p> <p>3. Kobieta i miłość według Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej.</p>	<p>Dokonyje interpretacji porównawczej, zestawiając wiersz <i>„Powrót”</i> z wybranym przez siebie.</p> <p>Grupuje słownictwo dotyczące obu ojczyzn, wyjaśnia sformułowanie metaforyczne.</p> <p>Opisuje wizję „miejsca szczęśliwego”.</p> <p>Analizuje motyw walki jako dominantę kompozycyjną.</p> <p>Interpretuje końcowy dwuwiersz w kontekście całości utworu. Wyszukuje parafrazę modlitwy <i>„Ojczyście nasz”</i>, rozważa sens różnic.</p> <p>Samodzielnie interpretuje wiersz, koncentrując się na znaczeniu tradycji czarnoleskiej według J. Lieberta.</p>

1	2
<p>M. Pawlikowska-Jasnorzewska <i>„Gwiazdy spadające”</i> <i>„Miłość”</i> <i>„Morze i niebo”</i></p> <p>Trzy fazy twórczości: miłość, natura, wojna. Miłosna tematyka tomu „Pocałunki”. Tonacja żartobliwa i refleksyjna. Minimum słów, maksimum sugestii. Konwencja rozmowy, ironiczny dystans wobec siebie. Manifestacja kobiecości, przewaga przeżyć zmysłowych nad intelektualnymi.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Ukazanie problematyki utworów poetów luźno związanych ze Skamandrem; wyrazistych związków z tradycją literacką.</p> <p>Teoretyczne wiadomości Różnorodność tematyczna twórczości poetów, nowe tendencje i nawiązania do tradycji literackiej. Syntetyczność wypowiedzi w wierszach Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej. Metafizyczna koncepcja dwóch ojczyzn Jana Lieberta. Model kobiecości w świetle wierszy „polskiej Safony”. Miniatura poetycka.</p>	<p>Wyszukuje wiadomości na temat środowiska rodzinnego poetki i jej zainteresowań.</p> <p>Wskazuje związki wierszy z poetyką skamandrytów, ale i cechy awangardowe.</p> <p>Wyjaśnia określenie: „polska Safona”.</p> <p>Interpretuje wybrany wiersz, wykorzystując zasadę konstrukcyjno-treściową.</p> <p>Określa pojęcia: miniatura poetycka, puenta, ironia.</p> <p>Prace twórcze</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jak rozumiesz postulat powrotu „do rzeczy prostych” w wierszu „Powrót” K. Iłakowiczówny? 2. Dokonaj pisemnej interpretacji wiersza J. Lieberta „<i>Na lipę czarnoleską</i>”, uwzględniając znaczenie, jakie poeta przypisywał tradycji czarnoleskiej.

1	2
<p><i>Rozdział V</i> Dwa bieguny poezji dwudziestolecia.</p> <p>1. Trudne miłości Władysława Broniewskiego.</p> <p>W. Broniewski <i>„Dąb”</i> <i>„Ulica Miła”</i> <i>„Poezja”</i> <i>„Ja i wiersze”</i> <i>„Historia”</i></p> <p>Heroizm znagań z życiem, etyka godnego przyjmowania przemijania, śmierci — „dąb” metaforą osobowości poety. Poetycki reportaż z ulicy Miłej w tonie społecznego zaangażowania a ekspresja koszmaru kapitalistycznego miasta w grafikach B.W. Linkego. Program poetycki w duchu romantycznego tyrteizmu i rewolucyjnych idei.</p> <p>2. Świat i zaświat Bolesława Leśmiana.</p> <p>B.Leśmian <i>„Dziewczyna”</i> <i>„Śnigrobek”</i></p> <p>Koncepcja „człowieka wyrzuconego w nieistnienie”. Tajemnice życia według B. Leśmiana. Natura jako demiurg. Symboliczny walor fantastyki. Filozoficzny podtekst ludowości. Leśmianowskie wyobrażenie miłości i śmierci. Twórczość poety wobec głównych tendencji dwudziestolecia.</p>	<p>Formuluje trzy peryfrazy określające W. Broniewskiego jako poetę.</p> <p>Analizuje literacki (motywy) i językowy wyraz zaangażowania poety.</p> <p>Określa pojęcie: panteizm.</p> <p>Interpretuje wybrany utwór z perspektywy symbolizmu. Samodzielnie bada związki wierszy z tradycją literacką, zwłaszcza romantyczną i młodopolską. Przygotowuje krótką wypowiedź, będącą rozwinięciem tematu lekcji na podstawie wybranych utworów.</p>

1	2
<p>Kontekst opracowania tematu Program poetycki W. Broniewskiego. Miejsce i rola człowieka w świecie na podstawie twórczości B. Leśmiana.</p> <p>Wiadomości teoretyczne Neologizmy pełniące funkcję kreowania nowej rzeczywistości. Twórczość B. Leśmiana na tle tendencji dwudziestolecia. Program poetycki W. Broniewskiego. Pojęcia: panteizm, symbolizm.</p>	<p>Prace twórcze 1. Pisemna interpretacja wiersza W. Broniewskiego „<i>Poezja</i>”. 2. Wyobrażenie miłości i śmierci na podstawie twórczości B. Leśmiana.</p>
<p><i>Rozdział VI</i> W kręgu prozy</p> <p>Stefan Żeromski <i>„Przedwiośnie”</i></p> <p>Dwie koncepcje rozwoju kraju: ewolucja reprezentowana przez ówczesnego wiceministra Szymona Gajowca — program nawiązuje do postulatów pracy organicznej; komunistyczna rewolucja to druga koncepcja reprezentowana przez wywrotowca Lulka.</p> <p>Mit szklanych domów, z którym po raz pierwszy spotyka się Cezary Baryka podczas podróży do kraju, ojciec rysuje mu idealistyczny obraz kraju, w którym wszyscy są sobie równi i szczęśliwi. Ukazanie sprzeciwu autora wobec rewolucji komunistycznej.</p> <p>Maria Dąbrowska <i>„Noce i dnie”</i></p>	<p>Zna treść utworu i jego problematykę.</p> <p>Przedstawia poglądy Żeromskiego na rewolucję rosyjską; uzasadnia przyczyny negatywnej oceny.</p> <p>Charakteryzuje głównego bohatera utworu Cezarego Barykę.</p> <p>Opowiada o micie szklanych domów, utopijnej idei Seweryna Baryki.</p> <p>Określa fabułę i akcję utworu.</p>

1	2
<p>Wielka epopeja, saga rodzinna, powieść realistyczna składająca się z czterech części.</p> <p>Wymowa symboliczna tytułu utworu; życie człowieka składa się z następujących po sobie dni i nocy tworzących strumień wpływającego czasu.</p> <p>Autorka ukazała parę małżeńską silnie skonstrastowaną, różniącą się właściwie wszystkim: Bogumił jest ekstrawertykiem, Barbara jest introwertyczką. Różniące się od siebie sylwetki psychologiczne dopełniają się wzajemnie tworząc piękny obraz związku pełnego człowieczeństwa.</p> <p>Język powieści prosty, ale jednocześnie bogaty i pełen uroku.</p> <p>Antologia (utwory dodatkowe do samodzielnego przeczytania) Maria Kuncewiczowa <i>„Cudzoziemka”</i></p> <p>Powieść psychologiczna o ostatnim dniu życia pierwszoplanowej bohaterki — Róży Żabczyńskiej, która nieświadoma zbliżającego się kresu swoich dni, wspomina przeszłość i próbuje zrozumieć komplikacje własnego życia.</p> <p>Historia kobiety niespełnionej. Teoria kompleksów powodujących zaburzenia w przeżyciach własnych bohaterki i jej kontaktach z otoczeniem. Konstrukcja narracji i czasu. Studium samotności i wyobcowania człowieka.</p>	<p>Wypowiada się na temat charakterystyki bohaterów powieści dokonanej przez pisarkę.</p> <p>Opowiada treść utworu i określa jego problematykę.</p> <p>Analizuje losy życiowe bohaterów powieści, które tworzą bogatą galerię typów i charakterów.</p> <p>Określa typ narracji i formę monologu wewnętrznego.</p> <p>Ocenia znakomite studium obrazujące dojrzewanie człowieka do pełnej życiowej odpowiedzialności, do zrozumienia transcendentnego sensu istnienia oparte na myśli filozoficznej Bergsona.</p> <p>Interpretuje tytuł w kontekście biografii bohaterki i jej osobowości.</p> <p>Charakteryzuje bohaterkę, punktem wyjścia czyniąc podwójne imię.</p> <p>Opisuje sposób prezentacji psychiki bohaterki</p> <p>Proponuje własną interpretację utworu.</p> <p>Zajmuje stanowisko wobec wybranej opinii.</p>

1	2
<p>Zofia Nałkowska „<i>Granica</i>”</p> <p>Problematyka powieści — funkcja pierwszego rozdziału. Poszukiwanie prawdy o człowieku — młodzieńcze deklaracje Zenona i kolejne kroki w życiu osobistym i zawodowym, uwarunkowania postawy i jej konsekwencje. Samoocena człowieka a osąd środowiska. Nacisk ról społecznych i układów klasowych (schematów) na jednostkę, deformacja osobowości w trybach władzy. Cechy powieści psychologicznej.</p>	<p>Mówi o konstrukcji, która nawiązuje do budowy dzieła muzycznego.</p> <p>Dokonuje interpretacji pierwszego rozdziału w kontekście całej powieści.</p> <p>Interpretuje tytuł, rozważając różne granice dotyczące możliwości egzystencjalnych i społecznych człowieka.</p> <p>Notuje cytaty o charakterze aforyzmów, jeden z nich czyni przedmiotem dłuższej refleksji.</p> <p>Formuluje argumenty dotyczące uwarunkowań postawy głównego bohatera.</p> <p>Opowiada o ukazanych warstwach społecznych i granicach między nimi.</p> <p>Ocenia postępowanie głównego bohatera Zenona.</p>
<p>Witold Gombrowicz „<i>Ferdydurke</i>”</p> <p>W. Gombrowicz we wspomnieniach — geniusz czy wariat? Narrator a bohater. Józio na progu dorosłości. Słowa — klucze do interpretacji świata przedstawionego. Szkoła według autora. Demaskacja fałszywych form w trzech środowiskach. Koncepcja życia jako przybierania form, odgrywania ról. Cechy utworu jako powieści awangardowej. Aututematyzm.</p> <p>Bruno Schulz „<i>Sklepy cynamonowe</i>”</p> <p>Mitologizacja dzieciństwa, domu, miasteczka.</p>	<p>Wyraża swój sąd o lekturze.</p> <p>Dyskutuje na temat pozytywnych i negatywnych aspektów funkcjonowania formy.</p> <p>Wskazuje elementy satyry i groteski w obrazie szkoły.</p> <p>Rozpoznaje groteskę na poziomie konstrukcji bohatera, świata, języka.</p> <p>Odczytuje powieść jako parodię różnych motywów i utworów literackich.</p> <p>Pracuje z fragmentem tekstu.</p> <p>Analizuje i interpretuje obraz miasteczka i postać ojca.</p>

1	2
<p>Obraz miasta w kontekście nadrealizmu, ekspresjonizmu, sensualizmu opisów oraz języka symboli psychoanalizy. Fascynacja narratora postacią ojca – reprezentanta tradycyjnego kupiectwa, wielkiego maga, biblijnego proroka. Kreacja świata, względność czasu i przestrzeni.</p> <p>Franz Kafka „<i>Proces</i>”</p> <p>Bohater utworu — realność postaci, ale metaforyczność losu (anonimowość, brak wyrazistej biografii). Problem winy. Groteskowo zdeformowany świat przedstawiony: przestrzeń miasta jako labirynt, koszmar wędrówki po gmachu sądu, absurdalność nieosiągalnego sędziego. Paraboliczność fabuły.</p> <p>Jarosław Iwaszkiewicz „<i>Panny z Wilka</i>”</p> <p>Problem czasu i pamięci. Próba odnalezienia straconego czasu. Zrozumienie samego siebie, sensu swojego życia wobec niemożności przywrócenia przeszłości. Sztuka życia panien z Wilka, idea „wiecznej kobiecości”</p> <p>Antologia (utwory dodatkowe do samodzielnego przeczytania) Michaił Bułhakow „<i>Mistrz i Małgorzata</i>”</p> <p>Biografia M. Bułhakowa — los twórcy w państwie totalitarnym. Trzy płaszczyzny w utworze: realistyczna, historyczna, fantastyczna. Satyra na życie społeczne i polityczne w Moskwie lat 30. Środowisko mos-</p>	<p>Odczytuje fragment z perspektywy biograficznej.</p> <p>Wyszukuje i prezentuje informacje o osobowości B. Schulza i jej projekcji w grafikach.</p> <p>Analizuje czas i miejsce akcji, konstrukcję bohatera i narratora jako układniki paraboli.</p> <p>Rozważa proroczy charakter powieści w kontekście przemian wydarzeń XX wieku.</p> <p>Proponuje własną interpretację utworu.</p> <p>Zdobywa informację na temat poglądów M. Prousta na kwestię czasu.</p> <p>Charakteryzuje konstrukcję czasu i narracji.</p> <p>Opisuje relację między przeszłością a teraźniejszością w psychice bohatera.</p> <p>Wyszukuje różne przejawy wpływu państwa totalitarnego na jednostkę.</p> <p>Formuluje tezy interpretacyjne dotyczące problematyki powieści.</p> <p>Porównuje utwory pod kątem przedstawienia sił szatańskich.</p> <p>Przedstawia w formie mapy skojarzeń</p>

1	2
<p>kiewskich literatów. Postawy bohaterów wobec zła — problem „piłatyizmu”.</p> <p>Funkcja sił szatańskich w życiu mieszkańców Moskwy.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Różnorodność tematyki i konstrukcji powieści w okresie dwudziestolecia międzywojennego.</p> <p>Wiadomości teoretyczne Społeczno — polityczne i etyczne — obyczajowe uwarunkowanie postawy bohatera, konstrukcja narracji. Warunki i styl życia ludzi z różnych środowisk. Słowa-klucze służące interpretacji świata przedstawionego.</p>	<p>działania i efekty świty Wolanda.</p> <p>Prace twórcze</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sąd nad Polską i sen o Polsce w „<i>Przedwiośniu</i>”. 2. Koncepcja życia w „<i>Granicy</i>”. 3. Kreacja bohatera w „<i>Procesie</i>” F.Kafki. 4. Wartości artystyczne powieści „<i>Mistrz i Małgorzata</i>”.
<p><i>Rozdział VII</i></p> <p>Poezja katastroficznego niepokoju</p> <p>Józef Czechowicz „<i>Na wsi</i>” „<i>Modlitwa żałobna</i>”</p> <p>Awangardowe cechy liryki J. Czechowicza. Współwystępowanie motywów arkadii i apokalipsy. Złudne piękno świata, znaki zagrożenia, irracjonalne lęki. Topika biblijna i wizje nadrealistyczne</p> <p>Czesław Miłosz „<i>Elegia</i>” Wileńscy żagaryści. Wizyjność i symbolika Cz. Miłosza.</p> <p>Konstanty Ildefons Gałczyński „<i>Serwus, madonna</i>”</p>	<p>Wskazuje instrumentację głoskową jako sposób budowania arkadyjskości krajobrazu.</p> <p>Interpretuje obrazowe transpozycje uczuć i przeczuc.</p> <p>Interpretuje wybrany utwór pod kątem sposobu wyrażenia katastroficznych poglądów.</p> <p>Wyszukuje informacje dotyczące biografii i sylwetki twórczej poety, zwracając uwagę na erudycję.</p>

1	2
<p>Poeta w różnych rolach: liryk wykorzystujący tradycyjne rekwizyty poetyckie w konwencji sentymentalno-romantycznej; kpiarz i cygan o młodopolskim rodowodzie; pełen goryczy rejestrator beznadziejności życia.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Ukazanie w twórczości poetów dwóch obrazów: pokoju pełnego jeszcze ciepła i bezpieczeństwa, ale już zagrożonego zagładą oraz świata poddanego zagładzie.</p> <p>Wiadomości teoretyczne Liryka poetów wileńskich o tematyce katastroficznej, o głębokim kryzysie kultury europejskiej, który nieuchronnie prowadzi do dziejowego dramatu. Poezja awangardowa T. Peipera i J. Czechowicza. Groteska i drwina w poezji K.I. Gałczyńskiego.</p>	<p>Komentuje opinię o K.I. Gałczyńskim jako o poecie okolicznościowym, popularnym.</p> <p>Opisuje koncepcję artysty i stosunek do własnej poezji w świetle wierszy autotematycznych.</p> <p>Prace twórcze 1. Katastrofizm w poezji dwudziestolecia. 2. Liryka żagarystów.</p>
<p><i>Rozdział VIII</i> W kręgu dramatu</p> <p>Antologia (utwory dodatkowe do samodzielnego przeczytania) Jerzy Szaniawski „Żeglarz”</p> <p>Intelektualny charakter pisarstwa — „dramaty idei”. Komedia w względności prawdy, prawda przeżyć. Trzy zasadnicze typy bohaterów i związany między nimi konflikt dramatyczny.</p>	<p>Przedstawia kolejno kreacje postaci występujących w komedii.</p> <p>Opowiada o losach kapitana Szmida i konflikcie dramatycznym utworu.</p> <p>Analizuje „prawdę” Jana i jej zwycięstwo.</p> <p>Mówi o mechanizmie tworzenia się i upadania mitów.</p>

1	2
<p>Przemyślana i celowa kompozycja odsłaniająca kolejno różne perspektywy, w których możemy patrzeć na istniejącą w mieście legendę o bohaterskim kapitanie Nucie.</p> <p>Stanisław Ignacy Witkiewicz „<i>Szewcy</i>”</p> <p>Twórca własnej teorii Czystej Formy, która głosiła postulatory: odpolitycznienie sztuki, wyzwolenie sztuki spod rygorów realizmu, szczególna kreacja bohaterów.</p> <p>Dramat o mechanizmach władzy. Przewroty społeczne (faszystowski, komunistyczny, technokratyczny) prowadzące do uniformizacji życia, zaniku indywidualności i metafizycznych pragnień. Elementy groteski w konstrukcji świata przedstawionego i języka.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Ukazanie utworów dramatycznych, przedstawiających w konwencji groteski obraz przyszłego społeczeństwa, w którym zanik „instynktu metafizycznego” i totalna „mechanizacja” życia prowadzą do społecznej i historycznej zagłady.</p> <p>Teoretyczne wiadomości Twórczość S.I. Witkiewicza i jego postulatory teorii Czystej Formy. „<i>Dramaty idei</i>” J. Szaniawskiego.</p>	<p>Formułuje tezy interpretacyjne i podaje je pod dyskusję.</p> <p>Tworzy zestawienia cytatów do poszczególnych tez.</p> <p>Odnajduje elementy Czystej Formy w dramacie.</p> <p>Dokonuje syntezy literackiej: osąd rewolucji.</p> <p>Prace twórcze 1. Różne rewolucje w „<i>Szewcach</i>” S.I. Witkiewicza.</p>

Literatura powojenna i współczesna

Rozdział I

1. Pokolenie Kolumbów

Szczególony wyraz artystyczny zyskała twórczość pisarzy urodzonych około roku 1920; byli to: Krzysztof Kamil Baczyński, Tadeusz Gajcy, Adam Trzebiński, Tadeusz Borowski.

K.K. Baczyński
„*Pokolenie*”

T. Gajcy
„*Wczorajszemu*”

Wojenne losy przedstawicieli pokolenia Kolumbów. Biografie twórcze młodych poetów. Arkadia dzieciństwa i apokalipsa młodości, marzenia a rzeczywistość. Dylematy twórcy ubezwłasnowolnionego przez wojenny czas.

2. Osąd historii pokolenia.

K.K. Baczyński
„*Pokolenie*”

T. Gajcy
„*Do potomnego*”

T. Borowski
„*Pieśń*”

Historiozofia według K.K. Baczyńskiego. Aluzja do koncepcji romantycznych. Dramat jednostek i pokolenia. Poczucie klęski i winy. Niepewność oceny w przyszłości.

Tworzy zestawienia, **selekcjonuje** dane.

Porównuje biografie.

Wyraziście **czyta** ze zrozumieniem sensu i troską o estetykę.

Grupuje cytaty.

Opisuje przeżycia i dylematy młodych.

Wskazuje w wierszach opis dylematów poety i żołnierza.

Zapisuje za pomocą cytatów dialog między poetami dotyczący osądu pokolenia.

Określa pojęcia historiozofia i katastrofizm historyczny.

Komentuje sposób przedstawienia natury i historii.

1	2
<p>Kontekst opracowania tematu Przedstawienie pokolenia Kolumbów i ich przeżyć wyrażonych w wierszach.</p> <p>Wiadomości teoretyczne Podmiot jednostkowy i zbiorowy w wierszach. Katastrofizm generacyjny i historyczny. Katastroficzne i apokaliptyczne obrazy i wizje. Reinterpretacja motywów romantycznych. Tragiczno-heroiczna postawa podmiotu i imperatyw walki.</p>	<p>Prace twórcze</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przedstaw i skomentuj myśl historyzoficzną poetów okupacyjnych. 2. Scharakteryzuj postawy i rozterki pokolenia Kolumbów. 3. Porównaj stosunek do historii Jana Lechonia i Krzysztofa Kamila Baczyńskiego.
<p><i>Rozdział II</i> Pokolenie „Współczesności”</p> <p>Poetyckie głosy „<i>Współczesności</i>” Przedstawiciele pokolenia. Debiuty spóźnione, właściwe, powtórzone. Sytuacyjny charakter wspólnoty poetów.</p> <p>1. Kulturowe inspiracje Zbigniewa Herberta.</p> <p>„<i>Dlaczego klasycy</i>” „<i>Przesłanie Pana Cogito</i>”</p> <p>Poeta nurtu spod znaku T.S. Eliota. Przyczyny zwrotu ku antykowi. Dekalog klasycyzmu moralnego. Ocena postaw ludzkich, literatury, kultury w czasach współczesnych. Postawa pana Cogito — indywidualna lektura.</p> <p>2. Władza, obywatel, naród — refleksje Zbigniewa Herberta. <i>Tren Fortynbrasa</i>” „<i>Rozważania o problemie narodu</i>”</p>	<p>Tworzy zestawienie dotychczas omówionych w szkole wierszy Z. Herberta.</p> <p>Wyjaśnia założenia neoklasycyzmu.</p> <p>Redaguje własną wypowiedź zainspirowaną wierszami o panu Cogito na temat: <i>Trud wierności sobie</i>.</p> <p>Formułuje pisemnie głos w dyskusji wynikającej z wiersza „<i>Tren Fortynbrasa</i>”</p>

1	2
<p>Reinterpretacja szekspirowskiego tematu. Dwa światy wartości i modele władzy. Monolog i dialog w utworze. Szukanie prawdy o polskim narodzie — ukryte i jawne pytania. Postawa Z. Herberta wobec problemu. Ojczyzna dawna i obecna, historiozofia poety.</p> <p>3. Nowy wymiar dialogu z tradycją.</p> <p>Z. Herbert „<i>Homilia</i>”</p> <p>Elegijny nastrój rachunku z życia. Od mądrości i optymizmu pana Cogito po sceptycyzm i gorycz. Człowiek a Bóg.</p> <p>4. „Szumy, zlepy, ciagi” w poezji Mirona Białoszewskiego. „<i>Szare eminencje zachwytu</i>” „<i>Sztuki piękne mojego pokoju</i>”</p> <p>5. Estetyka brzydoty Stanisława Grochowiaka. „<i>Płonąca żyrafa</i>”</p> <p>S. Grochowiak „<i>Ikar</i>”</p> <p>Bunt wobec zła i okrucieństwa, cierpienie ludzi prostych. Etyczne źródło buntu. Polemika ze średniowieczną ascezą. Refleksja nad ludzką naturą: biologizm, ale i duchowość.</p>	<p>Bada i włącza kontekst autobiograficzny do interpretacji utworów. Syntezuje wiedzę na temat funkcji nawiązań kulturowych u Z. Herberta.</p> <p>Analizuje ewolucję postawy Z. Herberta.</p> <p>Interpretuje funkcję nawiązań do tradycji antycznej.</p> <p>Szuka socjologicznych uwarunkowań eksperymentów poety.</p> <p>Analizuje język wierszy, wskazując zjawiska powtarzalne.</p> <p>Wskazuje związki między poezją M. Białoszewskiego a propozycjami awangardy międzywojennej.</p> <p>Tworzy zestawy skojarzeń z pojęciami: piękno, brzydota.</p> <p>Omawia nawiązania do tradycji literackiej, wskazuje kontynuacje i polemiki. Samodzielnie wyszukuje przejawy turpizmu w poezji wcześniejszych epok.</p>

1	2
<p>Protest przeciw schematyzmowi, frazesom w życiu społecznym. Wiersz a obraz — miejsce wspólne, miejsce różne. Nobilitacja trudu, brzydoty w zestawieniu z pięknem nieużytecznym. Estetyczny wymiar buntu poety. Inspiracje biblijne, średniowieczne, barokowe. Ironia i satyra.</p> <p><i>Rozdział III</i> Pokolenie Nowej Fali</p> <p>1. Kondycja pokolenia i rzeczywistości społecznej w wierszach Ewy Lipskiej. „<i>My</i>”, „<i>Egzamin</i>” Wydarzenia marca 1968 roku przeżyciem pokoleniowym. Nieufność wobec załamanej rzeczywistości. Książki – manifesty głównych twórców formacji Nowej Fali. Portret pokolenia. Bolesne odczuwanie wewnętrznej sprzeczności między ustabilizowanym życiem a poczuciem pustki, tęsknota za ideą i wartościami.</p> <p>2. Badanie stanu języka w poezji Stanisława Barańczaka. „<i>Spójrzmy prawdzie w oczy</i>” „<i>Co dziś rzucili</i>”</p> <p>Twórcze wykorzystanie neologizmów w celu obnażenia kłamstwa. Od ankiety do przesłuchania – diagnoza sytuacji człowieka lat 70. i życia społecznego. Postawa niezgody na świat.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Przedstawienie okoliczności powstania formacji Nowej Fali, jej literatów oraz ich twórczości.</p>	<p>Wyszukuje informacje o konsekwencjach dla kultury wydarzeń z 1968 roku.</p> <p>Redaguje bibliografię zagadnieniową.</p> <p>Porównuje wiersz z innym manifestem pokoleniowym.</p> <p>Analizuje grę językową w wierszach, badając przekształcenia frazeologizmów.</p> <p>Wskazuje elementy publicystyki w poezji. Określa problematykę wierszy, zwracając uwagę na uwikłania człowieka w politykę.</p>

1	2
<p>Teoretyczne wiadomości Przekształcenia frazeologiczne (modyfikacje, kontaminacje, nowe konteksty). Językowe sposoby demaskowania zakłamaney rzeczywistości. Przedstawiciele Nowej Fali.</p>	
<p><i>Rozdział IV</i> Świadectwo zbrodni i zagłady</p> <p>1. Liryka porażona Tadeusza Różewicza.</p> <p>„Kuglarz świętości” „Widziałem cudowne monstrum” „Pociągi” „Ocalony” „Lament”</p> <p>Kompleks ocalenia w poezji T. Różewicza — obsesyjne tematy, obrazy. Potrzeba nowego języka poezji po Oświęcimiu. Powojenny poeta jako kuglarz świętości. Kryzys humanizmu. Rejestracja świadomości człowieka, który przeżył wojnę. Pozorność ocalenia, okaleczenie psychiki, utrata wiary w religię i człowieka. Poszukiwanie autorytetu moralnego.</p> <p>2. Świadomość człowieka ustabilizowanego w dramacie Tadeusza Różewicza.</p> <p>„Świadkowie, albo nasza mała stabilizacja”</p>	<p>Wnioskuje na temat wątków i motywów powtarzających się w wierszach (z 1947 i 2001 roku).</p> <p>Sumuje wnioski z analizy wierszy, charakteryzując człowieka poczuwającego się do odpowiedzialności za zło.</p> <p>Wskazuje cechy poetyki „ściśniętego gardła”.</p> <p>Wykrywa funkcję trawestacji „credo” oraz nawiązań kulturalnych.</p> <p>Nazywa wartości z punktu widzenia filozofii, etyki, religii nieobecne w życiu bohaterów dramatu.</p> <p>Analizuje język bohaterów jako obraz ich świadomości (skrót, powtórzenia, prozaizmy, kolokwialne frazeologizmy, skojarzenia).</p> <p>Interpretuje fragment, wiążąc jego wy-</p>

1	2
<p>Teatr Różewicza — przełamanie konwencji klasycznej i awangardowej. Cechy konstrukcyjne i tematyka dramatów. System wartości społeczeństwa polskiego w latach 60. Nasza mała stabilizacja jako znak marazmu duchowego i materializmu człowieka. Zagłada wartości w czasach pokoju.</p> <p>Antologia (utwory dodatkowe do samodzielnego przeczytania) Człowiek porażony w dramacie Tadeusza Różewicza. <i>„Kartoteka”</i></p> <p>Brak podmiotowości i tożsamości bohatera. Pamięć jak kartoteka. Stan destrukcji świadomości po doświadczeniach wczesnej młodości.</p> <p>3. Proza Zofii Nałkowskiej jako świadectwo oskarżenia i ostrzeżenia. <i>„Medaliony”</i></p> <p>Geneza i formuła <i>„Medalionów”</i>. Utwór jako dokument ludobójstwa. Degradacja ludzkiej psychiki, degradacja inteligencji w służbie zbrodniczej ideologii. Pytania o granice eksperymentów medycznych i prawo decydowania o ludzkim życiu. Konstrukcja narracji.</p> <p>4. Obóz oświęcimski jako fakt zbrodniczy, cywilizacyjny, kulturowy, socjologiczny.</p> <p>T. Borowski <i>„Pożegnanie z Marią”</i></p>	<p>mowę z ideą całego dramatu.</p> <p>Analizuje konstrukcję bohatera literackiego. Interpretuje tytuł.</p> <p>Odczytuje utwór jako refleksję o kryzysie formuły dramatu.</p> <p>Opisuje fizyczne i psychiczne doznania i przeżycia bohaterów opowiadań. Uczestniczy w dyskusji na temat aktualności pytań postawionych przez autorkę w kontekście współczesnych dyskusji o klonowaniu, eutanazji.</p> <p>Wyjaśnia powiązania opowiadań z historią Polski i Europy.</p> <p>Pracuje z tekstem lektury, stawiając tezy interpretacyjne i dokumentując je cytatami.</p> <p>Formuluje historiozofię T. Borowskiego.</p>

1	2
<p>Świat obozowy z perspektywy człowieka zlagrowanego. Metody i skutki degradacji i upodlenia człowieka przez faszyzm.</p> <p>Technika narracyjna: behawioryzm, antypsychologizm.</p> <p>Tragizm człowieka „epoki pieców”. Obóz jako model nowego porządku europejskiego, społeczeństwa koncentracyjnego. Obozy jako konsekwencja historii. Zakwestionowanie postępu cywilizacyjnego i kulturowego.</p> <p>Recepcja opowiadań G. Herlinga-Grudzińskiego.</p> <p>5. „<i>Inny świat</i>” jako dokument, traktat moralny i dzieło literackie. G. Herling-Grudziński „<i>Inny świat</i>” J. Czapski „<i>Na nieludzkiej ziemi</i>”</p> <p>Antologia (utwory dodatkowe do samodzielnego przeczytania) J. Andrzejewski „<i>Popiół i diament</i>”</p> <p>A. Solżenicyn „<i>Jeden dzień Iwana Denisowicza</i>”</p> <p>Literatura łagrowa i łagrowa — pograniczne dokumentu literatury pięknej. Antycywilizacja sowieckich łagrów. Analiza totalitaryzmu sowieckiego jako systemu przemyślanego wyniszczenia fizycznego i zniewolenia człowieka. Postawy ludzi w nieludzkich warunkach. Tytuł i motto. Przesłanie odautorskie w epilogu. Konstrukcja</p>	<p>Zabiera głos w dyskusji: <i>czy opowiadania są zarażone nihilizmem, czy głęboko etyczne?</i></p> <p>Odczytuje utwór w kontekście autobiograficznym, historycznym i literackim.</p> <p>Analizuje portrety ludzi.</p> <p>Określa stanowisko autora wobec relatywizmu moralnego.</p> <p>Wyszukuje przykłady różnych ról narratora.</p> <p>Wykrywa kłamrową kompozycję utworu.</p> <p>Wskazuje przykłady zabiegów literackich, określa ich funkcję.</p> <p>Pisze rozprawkę na temat: <i>Czy po wojnie zostali niewinni i ocaleni?</i></p>

1	2
<p>narratora. Literackie sposoby komentowania obozowej rzeczywistości. Świat jako słowo-klucz.</p> <p>6. Cywil o powstaniu warszawskim.</p> <p>M. Białoszewski <i>„Pamiętnik z powstania warszawskiego”</i></p> <p>Dramat wydarzeń powstańczych z perspektywy lat. Rola pamięci. Warszawa podziemna. Rachunek piwnicowy. Życie społeczne. Osaczenia więźnia podziemi. Pamiętnik mówiony — strumień świadomości i jego językowy zapis. Dom-żołnierz i dom-arka w potopie wojennym.</p> <p>7. Przywódca o powstaniu w getcie warszawskim.</p> <p>H. Krall <i>„Zdążyć przed Bogiem”</i></p> <p>H. Krall jako dziennikarka zagłady żydowskiego świata. Temat i konwencja utworu. Życie i walka w getcie w relacji ostatniego przywódcy. Demitologizacja przywódców i powstańców. Wyścig Edelmana o ludzkie życie. Rachunki z Bogiem. Literatura faktu.</p>	<p>Bada okoliczności powstania utworu, dostrzegając dystans czasowy. Porównuje utwór z innymi tekstami kultury o powstaniu, dostrzegając demitologizację.</p> <p>Analizuje narrację, zwracając uwagę na cechy języka mówionego.</p> <p>Analizuje wizerunek domu w utworze i na obrazie.</p> <p>Grupuje fakty literackie i refleksje bohatera wokół pojęć hasłowych, np. głód, życie, śmierć, bohaterstwo.</p> <p>Pracuje ze słownikiem terminów literackich, analizując definicję literatury faktu.</p> <p>Bada losy Żydów w czasie wojny w swojej okolicy (realizacja ścieżki regionalnej).</p> <p>Analizuje dane fakty i komentarze dotyczące holocaustu.</p>
<p>Kontekst opracowania tematu Przeżycia i refleksje bohatera jednostkowego i całego pokolenia na podstawie utworów mówiących o katastrofizmie historycznym i generacyjnym.</p>	<p>Prace twórcze</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>„Kartoteka”</i> T. Różewicza — typ dramatu, podejmowanie tematu. Twój stosunek do lektury. 2. Niszczenie społeczeństwa i próba jego ocalenia w obozach i łagrach.

1	2
<p>Wiadomości teoretyczne Cechy poetyki Różewicza. Funkcja kontrastów i paralelizmów. Deprawujący wpływ faszyzmu na człowieka. Odejście od ujęcia martyrologicznego na rzecz depatetyzacji i demitologizacji. Ocena faszyzmu i stalinizmu.</p> <p><i>Rozdział V</i> W poszukiwaniu świata wartości</p> <p>1. Od destrukcji świata ku wartościom głoszonym przez Leopolda Staffa.</p> <p>L. Staff <i>„Rzut w przyszłość”</i></p> <p>L. Staff jako poeta czterech epok. Destrukcja świata wartości ukazana poprzez zagładę natury. Powrót postawy opartej na ideach humanistycznych i chrześcijańskich.</p> <p>2. Zadania poezji według Czesława Miłosza.</p> <p>Cz. Miłosz <i>„Przedmowa”</i> <i>„Campo di Fiori”</i></p> <p>Rola poezji ocalenia wartości, wywoływanie buntu przeciw przemocy, obojętności, złu, kształtowanie postaw moralnych.</p> <p>3. Miłość do ludzi i świata w poezji ks. Jana Twardowskiego.</p> <p><i>„Wierzę”</i> <i>„Ostrobramska”</i></p>	<p>Dokonuje syntezy literackiej, redagując konspekt dotyczący ewolucji postawy L. Staffa i poetyki utworów w różnych okresach.</p> <p>Notuje cytaty o charakterze „skrzydlatych słów”.</p> <p>Objaśnia klasycyzm Cz. Miłosza jako rodzaj światopoglądu.</p> <p>Zapisuje refleksje wynikające z wierszy, grupując je wokół słów: człowiek, świat, Bóg, wiara.</p> <p>Wskazuje związki nauki księdza z postawą franciszkańską.</p>

1	2
<p>Poezja ks. Jana Twardowskiego najwybitniejszą realizacją współczesnej liryki religijnej. Afirmacja świata w jego pięknie i różnorodności. Konkret wiejski śladem obecności Boga i źródłem pewnej wiary człowieka. Miłość do ludzi wyrażona współczuciem dla cierpienia, zrozumienia dla słabości i grzechu.</p> <p>4. Mądrość życia według Wisławy Szymborskiej.</p> <p><i>„Rehabilitacja”</i> <i>„Trzy słowa najdziwniejsze”</i></p> <p>Sylwetka nobilistki. Różne formy literackie twórczości, np. „lepiej”. Rozrachunek ze stalinizmem, z własną naiwnością i lekkomyślnością. Rehabilitacja zmarłych i siebie samej. Sytuacja człowieka wobec przemijania, paradoksy ludzkiego życia, niepojętność istnienia.</p> <p>5. J. Tuwim <i>„Kwiaty polskie”</i></p> <p>Kontekst opracowania tematu Dostrzeżenie przemiany postawy L. Staffa w wierszach powojennych. Piękna wymowa poezji ks. Jana Twardowskiego. Portret współczesnego człowieka i jego problemów na podstawie wierszy W. Szymborskiej.</p> <p>Wiadomości teoretyczne Zadania poety i poezji według Cz. Miłosza.</p>	<p>Wskazuje charakterystyczne cechy stylu poety, np. aforystyczność, humor obok liryzmu, kolokwialne frazeologizmy.</p> <p>Analizuje i interpretuje wiersze, formułując refleksje dotyczące postawy człowieka wobec czasu, praw historii, losu i przeznaczenia, śmierci.</p> <p>Samodzielnie odczytuje przemówienie sztokholmskie nobilistki.</p> <p>Uzasadnia intelektualny charakter poezji.</p> <p>Interpretuje wiersze J. Tuwima.</p> <p>Prace twórcze 1. Głos Cz. Miłosza w dyskusji o zadaniach poezji. 2. Ironia i humor w twórczości W. Szymborskiej.</p>

1	2
<p>Aluzje literackie i cytaty kulturowe. Moralistyczne przesłania utworów. Intelektualny charakter poezji. Walory poezji nobelistów.</p>	
<p><i>Rozdział VI</i> Człowiek w świecie zła i absurdu</p> <p>1. Zło nigdy nie umiera.</p> <p>J. Iwaszkiewicz „<i>Młyn nad Lutynią</i>”</p> <p>Wybitny nowelista. Problemy psychologiczne ludności w okupowanym kraju.</p> <p>Antologia (utwory dodatkowe do samodzielnego przeczytania) W. Żukrowski „<i>Lotna</i>” Tematyka wojenna, utwór pełen doznań, bogactwa barw i kształtów.</p> <p>Albert Camus „<i>Dżuma</i>”</p> <p>Reprodukcja: „Dżuma” A. Böcklina.</p> <p>Powieść jako kronika zarazy: przebieg epidemii, obraz miasta w uścisku dżumy, zachowanie zbiorowości. Postawy moralne jednostek w sytuacji zagrożenia — bohaterowie jako rzecznicy tej utworu. Portrety ludzi „zadżumionych”, postawy bohaterów wobec zła. Laicki humanizm. A. Camus wobec egzystencjalistów. Przesłanie powieści i „<i>Mitu o Syzyfie</i>”. Paraboliczne sensy.</p>	<p>Opowiada treść noweli, analizuje wydarzenia, charakteryzuje bohaterów.</p> <p>Analizuje problematykę utworu, ocenia bohaterów na podstawie poznanych fragmentów.</p> <p>Porównuje portrety lekarzy w poznanych utworach.</p> <p>Analizuje motywy działania bohaterów techniką drzewka decyzyjnego.</p> <p>Redaguje tematyczny katalog cytatów z powieści.</p> <p>Wyjaśnia wykładniki konstrukcji parabolicznej.</p> <p>Wybrany cytat czyni mottem refleksji na temat zła w świecie.</p>

1	2
<p>2. Proza amerykańska. E. Hemingway „<i>Komu bije dzwon</i>”</p> <p>Pokazanie wartości życia i możliwość oddania go w imię określonej sprawy. Ukazanie prawdziwych scen z życia prostych ludzi przy pomocy prostego języka codziennego</p> <p>Antologia (utwory dodatkowe do samodzielnego przeczytania) George Orwell „<i>Rok 1984</i>”</p> <p>G. Orwell jako pisarz rozpatrzy . Analiza mechanizmów społecznych i politycznych prowadzących do totalitaryzmu. Czarna wizja przyszłości zdominowanej przez totalitaryzmy. Inwigilacja, propaganda, manipulacja, zakłamanie języka w czasach Wielkiego Brata.</p> <p>Kontekst opracowania tematu Odczytanie powieści jako utworu o mechanizmach biurokratyzowanych anonimowych instytucji życia publicznego i zapowiedź totalitaryzmów.</p> <p>Wiadomości teoretyczne Specyfika kompozycji utworu (trzy płaszczyzny). Kwestia piłatyizmu. Sugestie metaforycznych sensów. Koncepcja laickiego humanizmu, teatru absurdu, antyrealizm.</p>	<p>Przedstawia problematykę utworu, jej bohaterów oraz wartości ludzkie.</p> <p>Opowiada treść fragmentów utworu, obrazuje wydarzenia, które wywarły na nim duże wrażenie.</p> <p>Wyjaśnia pojęcie antyutopia.</p> <p>Bada kontekst historyczny utworu. Porównuje utwory ze znanymi sobie antyutopiami. Wyszukuje elementy alegorii i paraboli. Analizuje cel i mechanizm nowomowy.</p> <p>Komentuje współczesne zjawiska w życiu społecznym jako spełnienie obaw G. Orwella.</p> <p>Prace twórcze</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przedstawić wizję ludzkiego losu w absurdalnym świecie w świetle fragmentów dramatu S. Becketta „<i>Czekając na Godota</i>”. 2. Zaraza jako zło w świecie i człowieku na podstawie powieści „<i>Dżuma</i>” A. Camusa.

1	2
<p><i>Rozdział VII</i> Świadectwo upadku</p> <p>1. Społeczny taniec w narzuconym rytmie.</p> <p>S. Mrożek „Tango”</p> <p>Portret współczesnej rodziny — konflikt międzypokoleniowy w związku z kryzysem wartości. Ocena inteligencji. Obraz mechanizmów totalitarnych. Wykorzystanie parodii i groteski w konstrukcji świata przedstawionego, bohaterów, kompozycji. Uniwersalność problematyki dzięki zastosowaniu konwencji. Porównanie utworu z innym pod określonym kątem, np. portret inteligenta, motyw tańca.</p> <p>2. Człowiek schwyty w sieć.</p> <p>„Solaris” Autor porusza szereg odwiecznych problemów moralno-filozoficznych ludzkości: dobra i zła, odpowiedzialności, miłości bliźniego.</p> <p>3. Symboliczne miejsce.</p> <p>T. Konwicki „Mała apokalipsa”</p> <p>Warszawa jako miejsce metaforyczne — jej elementy nabierają znaczenia symboli. Miejsce, w którym nastąpi apokalipsa, wszystko ulegnie dekonstrukcji, co zobrazuje upadek ustroju.</p>	<p>Interpretuje perypetie rodziny jako drogę od wolności poprzez chaos do totalitaryzmu.</p> <p>Wyszukuje nawiązania do tradycji romantycznej i międzywojennej (do konkretnych utworów).</p> <p>Zestawia i charakteryzuje pary postaci, wskazując bohatera parodiowego.</p> <p>Dyskutuje na temat mechanizmu rewolucji obyczajowej.</p> <p>Opowiada poznany fragment utworu, charakteryzuje główne postacie i ocenia ich postępowanie.</p> <p>Określa motyw wędrówki bohatera – inteligenta polskiego.</p> <p>Wyszukuje cytaty potwierdzające filozoficzny, etyczny i polityczny wymiar powieści.</p>

1	2
<p>Kontekst opracowania tematu Przemiany obyczajowe i moralne w życiu człowieka XX wieku.</p> <p>Wiadomości teoretyczne Funkcja literatury realizmu socjalistycznego. Arkadyjski obraz socjalistycznego miasta jako odmiana utopii. Poetyka socrealizmu w prozie i poezji. Dezintegracja osobowości współczesnego człowieka i jego zagubienie w świecie ciągle zmieniających się mód, stylów i konsumpcyjnych ekscytacji. Funkcja „formy nieczystej” jako sposobu opisu współczesnego świata.</p>	<p>Prace twórcze 1. „Tango” S. Mrożka jako dramat rodzinny i polityczny. 2. Kryzys wartości i jego źródła w „Małej apokalipsie”.</p>

LITERATURA DO OPANOWANIA PAMIĘCIOWEGO

Jan Kasprowicz — „*Księga ubogich*” (fragment)
 Leopold Staff — „*Deszcz jesienny*”
 Julian Tuwim — „*Sitowie*”
 Kazimierz Wierzyński — „*Skok o tycze*”
 Jarosław Iwaszkiewicz — „*Pozdrowienie*”
 Antoni Słonimski — „*Smutno mi, Boże*”
 Kazimiera Iłłakowiczówna — „*Pejzaż*”
 Bolesław Leśmian — „*Dusiołek*”
 K. Wierzyński — „*Manifest szalony*”
 W. Broniewski — „*Poezja*”
 W. Szymborska — „*Rehabilitacja*”
 L. Staff — „*Rzut w przyszłość*”
 T. Różewicz — „*Lament*”
 Cz. Miłosz — „*Obłoki*”
 J. Twardowski — „*Wierzę*”

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

(utwory przeznaczone dla samodzielnego czytania przez uczniów)
 S. Przybyszewski — „*Confitor*” (fragment)
 T. Żeleński — „*O bardzo niegrzecznej literaturze*”, „*Cygan nieznan*”
 Ch. Baudelaire — „*Do czytelnika*”, „*Albatros*”
 P. Verlaine — „*Niemoc*”, „*Sztuka poetycka*”

- A. Rimbaud — „*Statek pijany*”
 K. Przerwa-Tetmajer — „*Evviva Varte*”, „*Melodia mgieł nocnych*”, „*Hymn do Nirwany*”
 S. Korab-Brzozowski — „*O, przyjdź*”
 T. Peiper — „*Punkt wyjścia*”
 J. Przyboś — „*Odjazd*”, „*Notre-Dame*”
 J. Tuwim — „*Do krytyków*”, „*Kartka z dziejów ludzkości*”, „*Ranyjulek*”, „*Sitowie*”, „*Mieszkańcy*”, „*Bal w operze*”
 K. Wierzyński — „*Manifest szalony*”, „*Ojczyzna chochołów*”
 J. Kasprówic — „*Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach*”, „*Księga ubogich*”
 L. Staff — „*Kowal*”, „*Życie bez zdarzeń*”, „*Przedśpiew*”, „*Ars poetica*”
 J. Conrad — „*Lord Jim*”
 S. Żeromski — „*Rozdziobią nas kruki, wrony*”, „*Wierna rzeka*”, „*Ludzie bezdomni*”, „*Przedwiośnie*”
 H. Ibsen — „*Dzika kaczka*”
 S. Wyspiański — „*Wesele*”
 G. Zapolska — „*Moralność pani Dulskiej*”
 S. Młodożoniec — „*XX wiek*”
 J. Lechoń — „*Pytasz, co w moim życiu ...*”, „*Toast*”
 A. Słonimski — „*Kołysanka*”
 J. Iwaszkiewicz — „*Do przyjaciela*”, „*Panny z Wilka*”
 K. Iłakowiczówna — „*Nieświęta męka*”, „*Powrót*”
 J. Liebert — „*Druga ojczyzna*”, „*Jeździec*”, „*Kantyczka moribundów*”, „*Na lipę czarnoleską*”
 M. Pawlikowska-Jasnorzewska — „*Gwiazdy spadające*”, „*Miłość*”, „*Morze i niebo*”
 W. Broniewski — „*Dąb*”, „*Ulica Miła*”, „*Poezja*”, „*Ja i wiersze*”, „*Historia*”
 B. Leśmian — „*Dziewczyna*”, „*Śnigrobek*”, „*Gdy domdlewasz ...*”
 M. Dąbrowska — „*Noce i dnie*”
 M. Kuncewiczowa — „*Cudzoziemka*”
 Z. Nałkowska — „*Granica*”
 W. Gombrowicz — „*Ferdydurke*”
 B. Schulz — „*Sklepy cynamonowe*”
 F. Kafka — „*Proces*”
 M. Bułhakow — „*Mistrz i Małgorzata*”
 J. Czechowicz — „*Na wsi*”, „*Modlitwa żałobna*”
 Cz. Miłosz — „*Elegia*”
 K.I. Gałczyński — „*Serwus, madonna*”
 J. Szaniawski — „*Żeglarz*”
 S.I. Witkiewicz — „*Szewcy*”
 K. K. Baczyński — „*Pokolenie*”
 T. Gajcy — „*Wczorajszemu*”, „*Do potomnego*”

- T. Borowski — „Pieśń”, „Pożegnanie z Marią”
 Z. Herbert — „Dlaczego klasycy”, „Przesłanie Pana Cogito”, „Tren Fortynbrasa”, „Rozważania o problemie narodu”, „Homolia”
 M. Białoszewski — „Szare eminencje zachwyty”, „Sztuki piękne mojego pokoju”, „Pamiętnik z powstania warszawskiego”
 S. Grochowiak — „Święty Szymon”, „Ikar”
 M. Hłasko — „Pierwszy krok w chmurach”
 E. Lipska — „My”, „Egzamin”
 S. Barańczak — „Spójrzmy prawdzie w oczy”
 T. Różewicz — „Kuglarz świętości”, „Widziałem cudowne monstrum”, „Pociągi”, „Ocalony”, „Świadkowie, albo nasza mała stabilizacja”, „Kartoteka”
 S. Lem — „Solaris”
 Z. Nałkowska — „Medaliony”
 G. Herling-Grudziński — „Inny świat”
 J. Czapski — „Na nieludzkiej ziemi”
 J. Andrzejewski — „Popiół i diament”
 H. Krall — „Zdążyć przed Bogiem”
 J. Tuwim — „Kwiaty polskie”
 Cz. Miłosz — „Przedmowa”, „Campo di Fiori”
 J. Twardowski — „Ostrobramska”
 W. Szymborska — „Trzy słowa najdziwniejsze”
 A. Camus — „Dżuma”
 G. Orwell — „Rok 1984”
 S. Mrożek — „Tango”
 T. Konwicki — „Mała apokalipsa”

PODSTAWOWE RODZAJE USTNYCH I PISEMNYCH PRAC Z LITERATURY W 11 KLASIE

Wyraźne czytanie utworów literackich.

Ustne i pisemne wypracowanie-rozważanie charakteru problemowego (w tym indywidualna, porównawcza, grupowa charakterystyka) na podstawie przerabianego utworu literackiego, a także wypracowanie-rozważanie charakteru publicystycznego.

Udział w dialogu w procesie analizy utworu literackiego.

Plan i tezy artykułu krytyki literackiej.

Sprawozdanie i referat na temat literacki (na podstawie jednego lub kilku źródeł).

Recenzja na przeczytaną książkę, film, program telewizyjny, spektakl (z motywacją swojego stosunku do bohatera i wydarzeń w utworze).

PODSTAWOWE WYMAGANIA DOTYCZĄCE WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW W 11 KLASIE

Uczniowie powinni znać:

- biografie znamienitych pisarzy, treść utworów literackich;
- wyróżniki dzieła literackiego;
- estetyczne, ogólnoludzkie i historyczne znaczenie utworu literackiego;
- terminy literackie zawarte w programie;
- rodzaje i gatunki literackie.

Uczniowie powinni umieć:

- orientować się w twórczości pisarzy polskich i obcych wymienionych w podręcznikach lub innych źródłach wskazanych przez nauczyciela;
- opowiadać fabułę utworu;
- streszczać wątki;
- oceniać bohaterów literackich według różnych kryteriów;
- precyzować problematykę tekstów;
- odnajdywać wartości ideowe;
- interpretować tekst i dokonać jego wartościowania;
- interpretować utwór w kontekście biograficznym, historycznym;
- określać funkcję nawiązań do tradycji literackiej;
- wskazać przykłady korespondencji sztuk;
- dostrzegać sposoby manipulacji odbiorcą i zagrożenie ze strony mass mediów;
- odnaleźć w tekście kultury wartości dla narodu, dla siebie samego;
- charakteryzować język kultury niskiej;
- dostrzegać związki między ramami czasowymi epoki a wydarzeniami historycznymi, literackimi, przełomami światopoglądowymi;
- wyjaśniać kontekst historyczny, polityczny, gospodarczy epoki;
- scharakteryzować wizję świata i człowieka;
- dostrzegać podobieństwa i różnice między światopoglądami różnych epok;
- wskazać i omówić wyróżniki prądów literackich i artystycznych;
- oceniać zjawiska literackie;
- rozpoznać konwencje artystyczne;
- wykryć filozoficzne uwarunkowania koncepcji świata przedstawionego, konstrukcji bohatera;
- wykryć uwarunkowania doboru gatunków literackich (np. funkcją literatury, postawą ideową twórcy);
- porównać utwory literackie o podobnych motywach;
- przedstawić ewolucję w ujęciu wybranych motywów, tematów, to posów;
- charakteryzować właściwy epoce kanon piękna.

SPIS TREŚCI

ZALOŻENIA PROGRAMU	3
KLASA X	8
KLASA XI	42

Навчально-практичне видання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ЛІТЕРАТУРА
ПОЛЬСЬКА ТА СВІТОВА
(інтегрований курс)**

ПРОГРАМА
з профільного навчання
для **10–11 класів**
загальноосвітніх навчальних
закладів з навчанням польською мовою

Рівень стандарту

Затверджено Міністерством освіти і науки України

Програму підготувала

Р.К. Лебедь

Редактор *О. Бойцун*

Формат 60x84^{1/16}.
Умовн. друк. арк. 4,99. Обл.-вид. арк. 3,2.
Тираж 100 пр. Зам.

Державне підприємство “Всеукраїнське спеціалізоване видавництво “Світ”
79008 м. Львів, вул. Галицька, 21

Свідоцтво суб’єкта видавничої справи ДК 2980 від 19.09.2007
www.dsv-svit.lviv.ua; e-mail: office@dsv-svit.lviv.ua